

I 45597

BIBLIOTECA "SUTRA"
SIBIU

Prima 1989

ALMANAHUL CUTEZĂTORII 1989

208
pagini
de noutăți
științifice
și tehnice
călătorii
enciclopedie
curiozități
enigmistică
proiecte
cutezătoare
atelier
jocuri
umor

93337

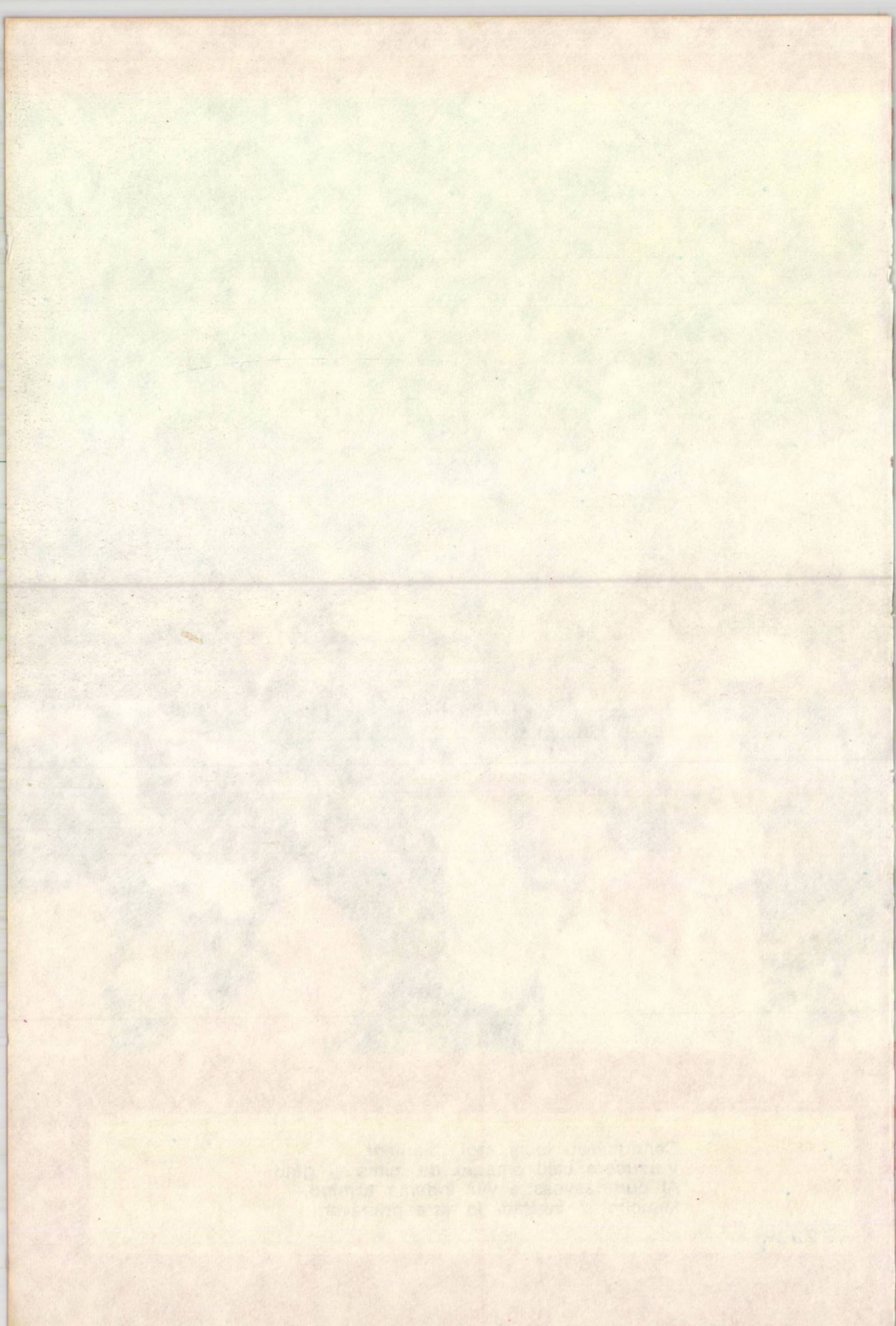
Tineretul,
copiii
reprezintă
viitorul de aur
al patriei noastre —
și trebuie să facem totul
pentru a forma
o tânără generație
cu înalte cunoștințe
revoluționare,
cu o înaltă cultură.
Așa creăm
viitorul de aur
al României !

NICOLAE CEAUȘESCU

Conducători iubiți, noi, pionierii,
V-aducem cald omagiu de inimă și gând.
Al dumneavoastră viu îndemn urmînd,
Muncim și învățăm în țara primăverii.

93337

MEREU SOLIDARI CU GÎNDIREA ȘI SIMȚIREA ÎNTREGULUI POPOR

PIONIERII ROMÂNIEI SOCIALISTE ADUC CEL MAI FIERBINTE OMAGIU EROULUI PATRIEI, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Dacă țara ni se înfățișează, cînd vrem să o cuprindem într-o metaforă, ca o grădină sau ca o livadă, ca o pădure sau ca un cîmp roditor, atunci copiii patriei sînt florile ce înfrumusețează firea, grîul ce își așteaptă spicul sub mlădierea blîndă a vîntului, pomișorii ce se visează cu fructe de aur în ramuri, mlădițele arborilor ce se ridică

plini de semeție și vigoare spre înălțimi. Căci e un adevăr de necontestat, valabil mai ales pentru orînduirea noastră socialistă, guvernată de cele mai grandioase obiective de revoluționare a întregii vieți economico-sociale, că tînăra generație este generația zilei de mîine, că de creșterea și educarea ei depinde dezvoltarea societății înseși.

De aceea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiul cel mai iubit al poporului nostru, îmbrățișându-i cu neasemuită grijă și dragoste de părinte pe toți copiii țării, îi învestește cu înălțătoarea răspundere de a întrupa viitorul de aur al patriei, de a purta peste ani ștafeta muncii și creației, de a ridica România socialistă pe cele mai luminoase culmi ale progresului și civilizației, ale orînduirii comuniste.

Partidul, ilustrul său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, văd în generațiile tinere ale țării o puternică forță socială, ce dă trainic temei încrederii că opera constructivă, de o amplitudine fără precedent, ce se desfășoară astăzi pe întreg cuprinsul României va fi continuată și ridicată pe trepte tot mai înalte, spre gloria, demnitatea și măreția scumpei noastre patrii, spre fericirea și bunăstarea poporului român, liber și independent. Această uriașă forță potențială pe care o reprezintă tinăra generație poate fi pusă în valoare numai printr-un efort conjugat al întregii națiuni de a crește și forma puternicul detașament de specialiști necesari tuturor domeniilor de activitate ale vieții economico-sociale.

În acest spirit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a adresat în repetate rânduri copiilor țării vibrantul îndemn de a învăța neconținut, de a-și însuși tot ceea ce știința și tehnica, arta și cultura au făurit mai bun, mai de preț de-a lungul veacurilor, asimilînd deopotrivă cele mai noi cuceriri ale cunoașterii umane, spre a deveni oameni cu o pregătire multilaterală, cu un larg orizont politic, profesional, științific, cultural.

Toate aceste minunate îndemnuri și sfaturi, alături de cele mai bune condiții de muncă și viață dăruite tinerei generații sînt izvorîte din adîncă încredere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarăsei Elena Ceaușescu în puterile creatoare, în energiile clocotitoare și în elanul generos al copiilor și tinerilor, în viile simțăminte de iubire pe care copiii țării le nutresc față de patrie, partid și popor, în marea lor sete de

cunoaștere, de adevăr, de dreptate, de cinste și omenie.

Dragostea și grija față de copiii țării, față de viața lor, față de creșterea și formarea constructorilor de mîine ai socialismului și comunismului în patria noastră sînt astăzi componente fundamentale ale politicii partidului și statului, ea însăși rodul înțelepciunii și gîndirii cutezătoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitorul României moderne, strategul marilor izbînzii cu care ne întîmpină zi de zi, an de an viitorul!

Nicicînd și niciunde copiii vreunei țări n-au avut și nu au parte de o copilărie atît de fericită ca a copiilor din patria noastră socialistă, o copilărie atît de bogată în conținut și în diversele ei forme de manifestare, atît de generos învestită cu sensuri formative, ele însele direcții prioritare ale devenirii unei generații.

Ocrotiți de partid și popor, de întreaga noastră națiune socialistă, bucurîndu-se permanent de grija de părinte a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarăsei Elena Ceaușescu, copiii României socialiste cresc frumoși, sănătoși, harnici și pricepuți, cinstiți și dreți, avînd în inimi cele mai înalte sentimente de dragoste față de patrie și partid, dornici să fie, prin muncă și învățătură, încă de la această vîrstă, folositori țării în care au văzut lumina zilei, poporului căruia îi aparțin, să ajungă urmașii de nădejde ai făuritorilor de astăzi ai noului destin românesc.

Pentru copilăria lipsită de griji pe care o au, pentru atenția deosebită cu care sînt înconjurați de întreaga societate, pentru bunăstarea vieții lor și a familiilor lor, pentru încrederea luminoasă în ziua de mîine sădită în sufletul fiecărui copil, pionierii și șoimii patriei își îndreaptă cu adîncă prețuire cele mai luminoase gînduri de dragoste și recunoștință către tovarășul Nicolae Ceaușescu, către tovarăsa Elena Ceaușescu, conducătorii noștri iubiți, părinții cei mai îndrăgiți ai tinerelor generații ale țării.

Cuvintele calde adresate pionierilor, șoimilor patriei, părinteștiile povești și sfaturi ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai apropiat prieten

și îndrumător al tinerei generații, îl însoțesc pe fiecare copil de-a lungul întregului drum pe care și l-a ales în viață, îi luminează calea, îi arată piedicile ce pot fi întâlnite, ca și satisfacțiile ce-l așteaptă în muncă și învățătură, îl feresc de cărările întortocheate ale comodității sau lipsei de pasiune, îl conduc spre împlinirea mult visatei bucurii pe care i-o va oferi sentimentul revoluționar al participării efective la grandioasa operă de propășire a patriei socialiste, la construirea unei noi lumi pe pământul României.

Încă de acum, la începutul acestei cutezătoare călătorii spre ziua de mâine, al mult doritei expediții întru cunoaștere și devenire, înfăptuind strălucitele chemări ale genialului ctitor al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, copiii țării, prin faptele lor de muncă și învățătură dedicate patriei, au semnat pentru totdeauna solemnul Legământ cu Țara, cu Viitorul. Ei, copiii țării, sînt conștienți de înalta misiune pe care o au și știu că patriei îi sînt datori cu tot ce pot crea prin muncă pentru înălțarea ei, îi sînt datori cu întreaga lor ființă. Căci ei, copiii, cele mai tinere generații, sînt parte din existența țării, din frumusețea sa, din munca și din pacea sa, din căntecele și stihurile sale.

Tinerele generații, pionierii, școlarii și șoimii patriei cresc odată cu țara, sînt martorii permanenți ai profundelor transformări revoluționare care, sub conducerea partidului nostru comunist, marchează zi de zi înfăptuirea mărețelor idealuri comuniste, de prosperitate și progres ale poporului român. Primele imagini ale copiilor de astăzi le-au format marile construcții ale societății socialiste, care au dat dovada opțiunii fundamentale a întregii națiuni, plasînd România în rîndul țărilor cu cel mai înalt ritm de dezvoltare. Apoi, an de an, imaginea despre lumea înconjurătoare a copiilor țării a ogîndit noi și noi ctitorii economico-sociale, noi și noi schimbări în orașe, sate, în viața însăși a oamenilor. Privită și din interiorul familiei fiecărui copil, prin ochii acestuia, avizi de a descoperi și înțelege lumea, societatea noastră

socialistă îi oferă copilului o abundență de argumente moral-politice, nenumărate motivații cu înaltă și, totodată, eficientă valoare pedagogică, formativă.

Prezentînd cîteva dintre elementele care structurează universul de început al copiilor, ai o dată mai mult revelația mărețelor transformări revoluționare din viața patriei, le redescoperi, alături de copii, împrumuți de la ei emoția cunoașterii în sensul cel mai înalt al cuvîntului.

Mai întii faptul că în acești ani copilul a intrat într-o școală nouă, avînd la dispoziție o puternică bază materială de învățămînt, săli de clasă spațioase, ateliere și laboratoare bine dotate. Poate, în aceeași perioadă, tatăl sau mama au devenit membri ai unui nou colectiv muncitoresc, într-o fabrică sau într-o uzină nouă, modernizată, într-un institut de cercetări sau pe un șantier, într-un sector de activitate în care revoluția tehnico-științifică a deschis noi căi de dezvoltare economico-intensivă. Sau, dacă trăiește la țară, copilul de țăran a cunoscut saltul produs în toate localitățile rurale de marea revoluție agrară, fiind în mod sigur martorul înfrumusețării fără precedent a localității, transformate într-un adevărat oraș, sau al obținerii unor recolte de cereale ce se situează în jurul cifrei de 10 000 kg la hectar, recolte ce par adevărate recorduri față de cele obținute cu numai cîteva ani în urmă. Să mai adăugăm la aceste elemente ce compun experiența de viață a copilului dintr-o familie obișnuită mutarea acestuia într-un apartament nou, cumpărarea unui televizor modern și a unei mobile mai confortabile, a autoturismului, a aparatelor casnice în larga lor diversitate, a tuturor celorlalte lucruri ce contribuie la ridicarea nivelului de trai al oamenilor în societatea noastră.

Multitudinea argumentelor economico-sociale pe care le oferă anii ce-i trăim, obișnuite astăzi, întâlnite la tot pasul, dar de excepție la timpul istoric, formează și dezvoltă în conștiința generațiilor tinere cele mai înalte sentimente patriotice, de dragoste față de patrie, partid și popor,

de aleasă prețuire față de iubiiții noștri conducători. Copiii țării știu că bunăstarea familiei lor și a mării familii pe care o formează patria nu vine de la sine, că munca părinților lor, a tuturor oamenilor țării, întreaga activitate politico-socială condusă cu clarviziune de partid, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, asigură mersul înainte al întregii noastre societăți, că marea șansă a vieții tinerelor generații este aceea de a trăi și munci în acești ani luminoși din istoria nouă a patriei. Milioanele de copii ai țării sînt mîndri că s-au născut, se formează și cresc în cea mai rodnică perioadă a multimilenarei istorii românești, perioadă inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului și gravată cu nepieritoare cuvinte în inima și conștiința întregului popor, perioadă ce poartă numele marelui său ctitor, Epoca Nicolae Ceaușescu.

Atunci, în iulie 1965, comuniștii patriei, în numele întregului nostru popor, l-au ales în fruntea partidului și a țării pe cel mai iubit și stimat fiu al națiunii noastre socialiste. Iar anii ce au urmat, mai bogat și mai luminos unul decît altul, au înscris în istoria modernă a României impresionante realizări, care confirmă marile calități, înmănunchate generos, ce structurează personalitatea de excepție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducător înțelept, patriot desăvîrșit cu strălucită vocație revoluționară, om politic și militant prețuit pe toate meridianele lumii. În acest timp eroic, țara, întregul nostru popor, sub conducerea Partidului Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, într-o indisolubilă unitate de conștiință și de acțiune, au obținut cele mai grandioase victorii în dezvoltarea multilaterală a României socialiste pe drumul luminos al comunismului, rod al gîndirii

revoluționare, științifice de mare profunzime teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

În marele buchet al împlinirilor socialiste, la loc de seamă se înscrie făurirea unei puternice și moderne economii naționale, prin sporirea forțelor de producție — avuția națională a țării —, prin dezvoltarea susți-

nută, dinamică, armonioasă a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate, prin racordarea tuturor zonelor țării la pulsul unei vieți economice efervescente, prin creșterea continuă a rentabilității și eficienței economice în toate domeniile de activitate, în industrie, agricultură, cercetare, construcții ș.a.

Materializându-se concepția clarvăzătoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia știința, învățămîntul, cultura constituie factori de bază ai progresului economico-social, ai accelerării mersului înainte al patriei socialiste, s-a acționat cu exemplară consecvență, sub îndrumarea de

înalță competență științifică a tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, pentru dezvoltarea puternică a acestor sectoare de activitate, ele cunoscînd în anii Epocii Nicolae Ceaușescu cel mai fertil răs-timp în sporirea contribuției lor la dezvoltarea generală a societății românești, la soluționarea problemelor

complexe ale operei de edificare a noii orînduirii. În această perioadă, ilustrîndu-se uriaşa forţă de creaţie istorică a unui popor liber, stăpîn pe soarta sa, s-au realizat ample lucrări constructive, ce au modificat însăşi geografia patriei: Transfăgărăşanul, Metroul bucureştean, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Canalul Poarta Albă-Midia-Năvodari, amenajarea complexă a râului Dîmboviţa, salbele de hidrocentrale de pe Dunăre şi riurile interioare, marile lucrări de irigaţii şi îmbunătăţiri funciare, şantierelor navale şi porturile fluviale şi maritime, platformele de foraj marin, marile cetăţi ale industriei etc. Toate acestea vor dăinui peste timp, vorbind generaţiilor viitoare despre forţa economiei socialiste româneşti, despre un răstimp de ample eforturi constructive, de împliniri istorice fără precedent. Epoca Nicolae Ceauşescu ilustrează cu puterea de netăgăduit a realităţii adevărul că ţelul suprem al politicii partidului îl reprezintă prosperitatea şi demnitatea poporului şi a ţării, bunăstarea fiecăruia dintre fiii săi.

Toate aceste măreţe realizări au creat condiţii favorabile afirmării plene a personalităţii umane, împlinirii vocaţiilor şi aptitudinilor creatoare ale tuturor membrilor societăţii. Ele deschid, totodată, largi perspective şi orizonturi muncii şi vieţii tinerei generaţii, pregătirii milioanei de copii şi tineri ai ţării pentru ca în anii ce vin să preia şi să ducă mai departe ştafeta muncii şi creaţiei pentru ţară, pentru necontenita sa ascensiune spre culmile civilizaţiei socialiste şi comuniste.

Grija faţă de instruirea şi educarea tinerelor generaţii, manifestată permanent de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu, exprimată prin asigurarea unei puternice baze materiale în toate instituţiile de învăţămînt, primeşte noi conţinuturi prin măsurile stabilite în acest an privind cuprinderea tuturor copiilor şi tinerilor patriei în învăţămîntul de 12 ani, în noile condiţii ale lărgirii întregii reţele liceale. Învăţămînt, cercetare, producţie — sînt direcţiile activităţii

de pregătire a generaţiilor tinere din patria noastră pe care se fundamentează strategic întreaga politică de asigurare a cadrelor necesare economiei noastre naţionale.

Purtînd în permanentă în inimă şi în gînd înaltul exemplu al muncii şi vieţii tovarăşului Nicolae Ceauşescu, al tovarăsei Elena Ceauşescu, milioanele de copii ai României socialiste cresc şi se formează în spirit revoluţionar, sub semnul dragostei fierbîntă faţă de patria socialistă, al răspunderii pentru viitorul acesteia. Cu însufleţire, cu elanul ce le este caracteristic, ei participă, după puterile lor, la marea lucrare de astăzi a ţării, la înfăptuirile acestui timp eroic, fără egal. Învăţînd şi muncind, ei se pregătesc temeinic, multilateral, spre a fi, mîine, cetăţeni de nădejde, demni şi curajoşi, gata să-şi asume, cu înaltă dăruire şi abnegaţie, îndatorirea de a înălţa pe noi trepte opera de construcţie socialistă în patria noastră.

Purtătorii cravatei roşii cu tricolor sînt profund recunoscători partidului, patriei, preşedintelui Nicolae Ceauşescu pentru vasta şi neobosită sa activitate desfăşurată pe plan internaţional pentru apărarea păcii, pentru înlăturarea pericolului unei conflagraţii nucleare catastrofale, pentru ca mereu cerul omenirii să rămînă senin, pentru ca planeta albastră să rămînă o planetă a oamenilor, a vieţii. Copiii ţării trăiesc cele mai înalte sentimente de mîndrie că sînt fiii României socialiste, al cărei conducător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, se bucură de un larg prestigiu internaţional, simbolizînd pilduitoarea vocaţie de pace, prietenie şi colaborare a poporului român cu toate popoarele lumii.

Asemenea părinţilor şi fraţilor mai mari, asemenea întregului nostru popor, pionierii, şcolarii şi şoimii patriei întîmpină cu cele mai alese sentimente patriotice, exprimate prin remarcabile succese obţinute la învăţătură şi în muncă, sărbătorirea în 1989 a 45 de ani de la victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din August 1944, moment ce a inau-

gurat un nou făgaș istoriei multmilenare a patriei, și a 50 de ani de la marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939, în pregătirea și desfășurarea căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu au avut o contribuție esențială.

Ca membri ai organizației revoluționare a copiilor, purtătorii cravatei roșii cu tricolor își intensifică întreaga preocupare de educare comunistă, patriotică, revoluționară, prin și pentru muncă, cinstind împlinirea, la 30 aprilie 1989, a 40 de ani de când a luat ființă Organizația Pionierilor din țara noastră, a cărei activitate politico-educativă a fost continuu perfecționată în acest răstimp sub atenta și părintească îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Răspunzînd prin fapte dragostei cu care sînt înconjurați permanent de către întreaga noastră națiune, mulțumind cu caldă recunoștință tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarăsei Elena Ceaușescu pentru copilăria fe-

ricită pe care o trăiesc, milioanele de copii ai țării sînt hotărîți să nu precupească nici un efort pentru îndeplinirea nobilei îndatoriri patriotice de a se pregăti pentru muncă și viață cu care au fost învestiți de societatea noastră socialistă.

Urmînd vibrantele, patrioticele îndemnuri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, pionierii și soimii patriei, cele mai tinere generații ale țării, alături de întregul nostru popor strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, își exprimă luminosul angajament de a întîmpina Congresul al XIV-lea al P.C.R., marile sărbători ale patriei și partidului din anul 1989 cu noi și strălucite fapte de muncă și învățătură, de a contribui la îndeplinirea mărețelor obiective ale celui de al optulea cincinal, pentru înflorirea continuă a patriei noastre socialiste, pentru ridicarea României pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

ION IONAȘCU

MAREATĂ ZI DE LŪPTĂ REVOLUȚIONARĂ A MUNCITORIMII ROMÂNE

**50 de ani de la marea demonstrație antifascistă
și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 din București**

Din vremuri imemorabile, oamenii pământului românesc au cinstit întâia zi de mai ca semn al izbînzii primăverii, anotîmpul renașterii naturii. Ea a dobîndit apoi în țara noastră, ca și în întreaga lume, semnificații și înțelesuri noi, mai profunde, devenind, din 1890, potrivit hotărîrilor congresului socialist internațional de la Paris din 1889, o zi de luptă revoluționară a clasei muncitoare, de puternică afirmare a idealurilor sale, a crezului său socialist.

În istoria — aproape seculară — a sărbătoririi zilei muncii și a frăției celor ce muncesc de pretutindeni, 1 Mai 1939 ocupă un loc deosebit prin puterea cu care s-a evidențiat forța uriașă a muncitorimii române, răspunderea înaltă cu care a acționat pentru asigurarea prezentului și viitorului țării. La 1 Mai 1939, în cadrul unei impunătoare manifestații desfășurate la București și al unor întruniri și serbări cîmpenești ce au avut loc în zeci și zeci de orașe ale țării, s-a dat glas cu tărie gîndurilor și simțămintelor întregului popor român, voinței sale de a se împotrivi fascismului și războiului, de a apăra cu orice preț libertatea și integritatea țării,

grav primejduite de statele fasciste și revizioniste.

Întrîul de Mai al anului 1939 a ilustrat, deopotrivă, spiritul revoluționar și abnegația militanților comuniști, patriotismul fierbinte și capacitatea acestora de a mobiliza și uni energiile muncitorimii, larga audiență a liniei politice a partidului comunist. În munca încredințată de partid pentru pregătirea și organizarea viguroasei bătălii revoluționare desfășurate cu cinci decenii în urmă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o dată mai mult dovada înaltelor sale trăsături morale, politice, revoluționare, care îi aduseseră încă de pe atunci prețuirea și stima militanților partidului: fermitatea convingerilor comuniste, marea energie și puterea de muncă, forța de convingere și mobilizare a cuvîntului și exemplului său, adîncă încredere în dreptatea cauzei partidului, în biruința acesteia. Pregătirea și desfășurarea eroicei demonstrații de la 1 Mai 1939 au beneficiat de marcanta contribuție a tovarășei Elena Ceaușescu (Petrescu), care, alături de alți tineri militanți comuniști, a mobilizat la acțiune tinerele antifasciste, ce a imprimat un pu-

ternic caracter combativ manifestărilor revoluționare din cursul zilei de 1 Mai 1939.

„Adinca indignare a poporului contra fascismului”. Începem relatarea evenimentelor acelei eroice zile prin consemnarea unei știri extrase dintr-un raport al organelor represive ale vremii: „Calea Victoriei avea aspectul unui câmp de manifestație revoluționară”. Este, în aceste câteva cuvinte, o sugestivă recunoaștere a caracterului impunător și combativ al manifestației de la 1 Mai 1939 din București.

Într-adevăr, grandioasă era imaginea oferită de manifestații. Încă de la primele ore ale dimineții, mii de oameni s-au îndreptat spre sălile „Aro”, „Tomis” și „Eintracht”, locurile în care urmau să înceapă congresul

breslelor și, respectiv, două alte întruniri muncitorești. „Toate fabricile, toate atelierele au ieșit ieri dimineață pe străzi, s-au încolonat disciplinat și au pornit spre Piața Lahovary” — scria în ziua următoare ziarul „Tim-pul”. „De aici, cu toții, se vor duce să defileze (...). Delegații aveau toți prinsă de rever cocarda naturii, simbolul sărbătorii de ieri — mărșăritărelul de mai. Cu capul sus, cu ochii sorbind lumina (...) mărșăluiau în sunetul muzicii (...). Această armată a muncii este în permanență armata țării”.

O puternică stare de spirit revoluționară a dominat întrunirile muncitorești, participanții afirmând cu putere hotărârea de a lupta împotriva fascismului și războiului, cerînd să fie lărgite drepturile și libertățile cetățenești, să fie amnistiați deținuții politici. Același caracter a avut și de-

monstrația care a urmat apoi, din Piața Romană, pe Calea Victoriei, Splaiul Independenței pînă în Parcul Libertății, mulțimea scandînd cu putere lozinci ce sintetizau dorințele și aspirațiile oamenilor muncii din România de atunci: „Trăiască 1 Mai, Ziua Muncii“, „Trăiască frontul unic al muncitorimii“, „La muncă egală, salariu egal“, „Pace, pîine, pămînt, libertate“, „Trăiască libertatea“ etc. Stăruind asupra înțelesurilor adînci ale evenimentelor de la 1 Mai 1939, „Scînteia“ ilegală din acele zile relatea cu îndreptățire că, scandînd lozinci precum „Jos fascismul“, „Vrem România liberă și independentă“, „Jos agresorul hitlerist“, „Vrem amnistie pentru deținuții antifasciști“, miile de oameni care au demonstrat la 1 Mai 1939 pe străzile Bucureștilor au dovedit „cît de adîncă este indignarea poporului împotriva fascismului“.

Un brav erou comunist. Din perspectiva deceniilor care au trecut de atunci, apare cu limpezime de cristal faptul că Partidul Comunist Român a constituit forța politică prin a cărei neobosită muncă politico-organizatorică s-a asigurat participarea activă, însuflețită la demonstrație a zeci de mii de oameni, conferindu-i-se acesteia trăsături pregnant antifasciste și antirăzboinice. S-a confirmat, astfel, în practică justetea liniei sale politice, a orientării consecvente promovate de partid înspre unirea tuturor forțelor progresiste, democratice, patriotice într-un larg front popular antifascist, capabil să zăgăzuiască accesul fascismului la cîrma statului, să înlăture gravele primejdii ce planau atunci asupra țării. S-a dovedit prin faptă că, așa cum se spusese într-un manifest comunist anterior, la 1 Mai 1939 membrii partidului comunist se aflau în primele rînduri ale luptei patriotice pentru salvagardarea libertății și integrității României, împotriva agresorilor fasciști și revizionisti.

Potrivit orientării partidului, în cadrul demonstrației s-au aflat, alături

de muncitori comuniști, socialiști, social-democrați, uniți prin aceeași ură adîncă împotriva fascismului, însufleții de același măreț ideal al apărării drepturilor și dreptății țării, de aceeași nestrămutată hotărîre de a se împotrivi oricăror acte agresive ale statelor fasciste și revizioniste, în frunte cu Germania nazistă. Sub acest aspect, marea demonstrație revoluționară de acum cinci decenii a constituit, așa cum s-a apreciat chiar în epocă, o mare lecție a unității muncitorești, arătîndu-se că unitatea, înzecind puterile, constituie chezașia însăși a afirmării rolului istoric al clasei muncitoare în viața țării. Tocmai de aceea, într-un document de partid din iunie 1939 se sublinia cu justete: „Întrunirile și demonstrațiile de 1 Mai, pregătite de partid sub semnul mobilizării clasei muncitoare pentru apărarea țării împotriva fascismului intern și extern, în conlucrare strînsă cu muncitorii social-democrați, au constituit o victorie de prestigiu obținută de P.C.R. pe linia făuririi unității de acțiune a clasei muncitoare împotriva ofensivei patronale, fascismului și pericolului de război“.

Are o semnificație profundă faptul că la obținerea acestei biruințe politice a partidului o contribuție determinantă a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe atunci în vîrstă de 21 de ani. În exemplara sa biografie revoluționară, neobosita activitate desfășurată pentru pregătirea demonstrației de la 1 Mai 1939 se adăuga altor și altor însărcinări încredințate de partid și îndeplinite cu înaltă abnegație și dăruire, cu pilduitor curaj și eroism. Membru al conducerii Comitetului Național Antifascist încă la 15 ani, se afirmase ca o prezență marcantă în mișcarea antifascistă, fiind mereu printre primii, cum scria un ziar al epocii, în lupta pentru organizarea rîndurilor tinerețului, pentru a-l face să înțeleagă marea primejdie pe care fascismul o reprezenta la adresa democrației, păcii și libertății popoarelor, cerința ca tînăra generație să se afle în primele rînduri ale mișcării antifasciste. Arestat, în ianuarie 1936, și deferit justiției, a transformat apoi procesul de

Grupaj de articole antimonarhice și antifasciste („Scnteia”, 1933—1938)

Semnificația răsturnării dictaturii militarofasciste (Prima pagină a ziarului „România liberă” din 24 august 1944)

la Brașov ce i-a fost intentat într-o autentică tribună de luptă comunistă, de unde au fost rostite chemările vibrante ale partidului la unitate de acțiune muncitorească, națională împotriva primejdiei fasciste și a războiului pregătit de statele fasciste și revizioniste. Întemnițat la Doftana, și-a oțelit voința, în confruntare cu regimul aspru de aici, și-a întărit încrederea în victoria luptei pe care o purta în rindurile partidului comunist. Eliberat în decembrie 1938, a reluat imediat activitatea revoluționară cu aceeași vie însuflețire, cu aceeași neabătută hotărâre, fiind adînc convins că drumul arătat de partid era drumul împlinirii marilor idealuri ale poporului. Din asemenea convingeri s-a nutrit intensă activitate politico-organizatorică pe care a desfășurat-o în acea perioadă pentru pregătirea și desfășurarea demonstrației de la 1 Mai 1939 și apoi pentru reorganizarea Uniunii Tineretului Comunist. O activitate care conferă strălucire aparte unei tinereți revoluționare

exemplare, care avea să fie ridicată pe o treaptă nouă în anii luptei pentru edificarea noii orînduiri, pe făgașul de istorie nouă deschis țării la 23 August 1944. O activitate care i-a asigurat un binemeritat prestigiu în rîndul partidului și al țării, prestigiu ilustrat de alegerea sa la istoricul forum comunist din iulie 1965, Congresul al IX-lea, în suprema funcție de conducere în partid, moment ce a inaugurat perioada cea mai rodnică a istoriei patriei — Epoca Nicolae Ceaușescu.

Amplu ecou internațional. Demonstrația antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 a avut o puternică rezonanță în opinia publică internațională, semnificațiile sale fiind amplificate de conjunctura internațională în care a avut loc, creată de ofensiva în care se aflau statele fasciste și revizioniste. În acest context, numeroase personalități politice, publicații și forumuri internaționale au subliniat că acțiunea politică a muncitorimii române de la 1 Mai 1939 a relevat calea ce trebuia urmată pentru a stăvili politica agresivă a acestor state — unirea forțelor progresiste, a popoarelor, intensificarea mișcării antifasciste, fermitate în acțiunea pentru apărarea integrității și independenței naționale. Astfel, în mai 1939, Conferința internațională de la Paris asupra problemelor democrației, păcii și apărării demnității umane a dat o înaltă apreciere luptelor revoluționare din România, subliniind că „voința de a rezista expansiunii puterilor fasciste rămîne vie în masele populare”. Un puternic ecou au avut evenimentele de la 1 Mai 1939 din România în Statele Unite ale Americii, unde ele au fost larg comentate de posturile de radio și diverse publicații. Deschizînd în mai 1939 pavilionul românesc organizat în cadrul Expoziției internaționale de la New York, primarul marii metropole americane a avut calde cuvinte de elogiare la adresa poporului român, a voinței sale de a trăi liber și singur stăpîn pe soarta sa, de a se ridica la luptă împotriva

fascismului și a războiului, așa cum pregnant se reliefa în cadrul demonstrației de la 1 Mai 1939.

Numeroase relatări de presă au remarcat rolul hotărîtor pe care l-a avut partidul comunist în organizarea și întărirea caracterului antifascist și antirăzboinic al manifestației bucureștene din prima zi de mai a acelui an. Astfel, publicația „Rundschau“, care apărea în Elveția, aprecia că „manifestările de 1 Mai din București și provincie au relevat intensificarea activității antifasciste, ca și o creștere a influenței partidului comunist“.

Prin marea lecție a unității muncitorești, prin energiile uriașe ale clasei muncitoare unite pe care le-a pus cu pregnanță în relief, demonstrația antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 constituie un moment de seamă al istoriei contemporane a țării, îmbogățind tezaurul tradițiilor revoluționare ale partidului, ale poporului. Învățămintele sale au fost încorporate în toate bătăliile politice și sociale pe care oamenii muncii din țara noastră aveau să le poarte în

perioada următoare împotriva fascismului și războiului hitlerist. Bătălii care aveau să fie încununat de istorica biruință de la 23 August 1944, cînd, prin declanșarea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, sub conducerea partidului comunist, s-a deschis în istoria țării făgaș nou vieții și muncii poporului român. Înaintînd pe acest făgaș, oamenii muncii au obținut mărețe victorii în edificarea noii societăți, România înfățișîndu-se astăzi ca o țară a muncii și creației libere, cu o economie modernă, armonioasă, cu un nou chip, mîndru și demn al tuturor așezărilor sale; ca o țară în care trăiește și muncește un popor liber, strîns unit în jurul partidului, al strălucitului său conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu; ca o țară care, pe temelia mărețelor înfăptuiri de pînă acum, privește cu îndreptățit temei viitorul, cu convingerea că în anii ce vin noi împliniri se vor adăuga la cununa realizărilor de pînă acum.

SILVIU ACHIM

Institutele din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, forumurile pionierești oferă an de an un cadru generos în care copiii țării, purtători ai cravatei roșii cu tricolor, analizează în chip responsabil, în spirit critic și autocritic, activitatea desfășurată în unități și detașamente, modul în care și-au îndeplinit îndatoririle ce le revin și efectuează un bogat schimb de experiență.

Cel de al XV-lea Forum Național al pionierilor și-a desfășurat lucrările în perioada 23 iulie — 5 august 1988 la Cîmpina, județul Prahova, sub mobilizatoarea deviză: „**Uniți în gând și faptă, pentru patrie și partid, înainte!**” Timp de două săptămîni, pionierii delegați, reprezentanți ai tuturor județelor țării, au avut prilejul ca, în spiritul democrației pionierești, să analizeze modul în care au activat sub conducerea or-

FORUMUL NAȚIONAL AL PIONIERILOR 1988

ganelor și organizațiilor de partid consiliile și comandamentele pionierești, toți membrii grupelor, detașamentelor și unităților pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin din documentele de partid și de stat, modul în care au acționat pentru a îndeplini exemplar îndemnul și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, în vederea pregătirii lor temeinice și multilaterale pentru muncă și viață, ca viitori constructori ai socialismu-

lui și comunismului în patria noastră.

Desfășurîndu-și lucrările la puțin timp de la împlinirea a 23 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului, cînd, prin voința comunistilor, a întregii noastre națiuni, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales în funcția supremă de secretar general al partidului, cel de al XV-lea Forum Național al pionierilor s-a constituit într-o minunată manifestare a copilăriei fericite din patria noastră. Cu netărmu-

rită bucurie, în numele milioanele de copii ai țării, participanții la Forumul Național de la Cîmpina au adus, cu dragoste și recunoștință, un fierbinte omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, marele conducător și erou al națiunii noastre socialiste, cel mai apropiat prieten și îndrumător al tinerei generații, pentru minunatele condiții de viață, muncă și învățatură ce le sînt asigurate, tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de

renume mondial, pentru prestigioasa activitate științifică pe care o desfășoară, pentru contribuția de mare însemnătate adusă la dezvoltarea economico-socială a patriei, la înflorirea științei, învățămîntului și culturii românești, la educarea și formarea tinerei generații.

Găzduiți într-unul dintre județele cu o industrie puternică și o agricultură înfloritoare, pionierii participanți la Forumul Național de la Cîmpina au avut pri-

lejul să cunoască marile transformări revoluționare petrecute, ca pretutindeni în țară, și pe meleagurile prahovene, în perioada de la Congresul al IX-lea al partidului și pînă în prezent. Pionierii delegați la Forumul Național al pionierilor și-au îndeplinit cu cinste mandatele încredințate de către cei pe care i-au reprezentat, participînd la dezbateri, prezentînd experiența pozitivă din unitățile lor.

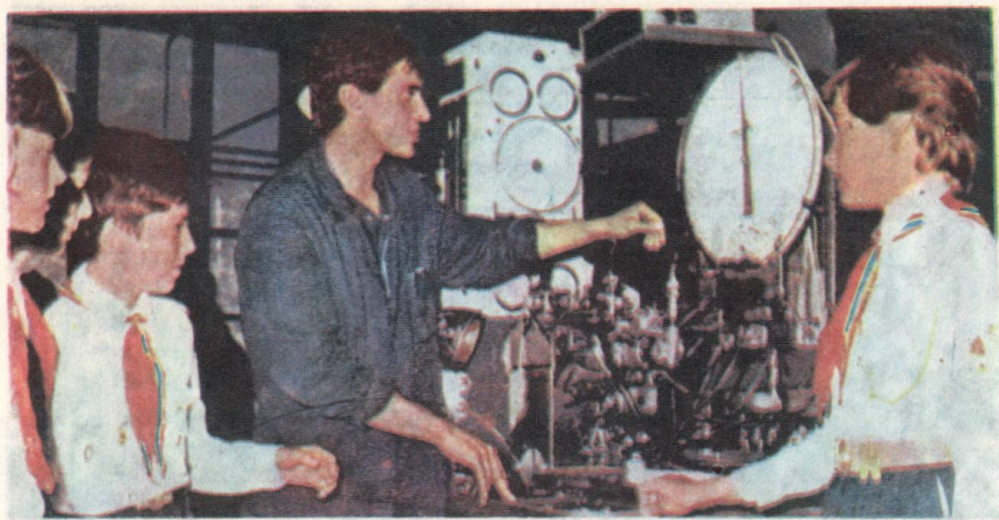
În dezbaterile dedicate activității de educare prin muncă și pentru muncă a pionierilor și școlarilor a fost evidențiat faptul că în anul școlar trecut consiliile și comandamentele pionierești și-au sporit eforturile în vederea sprijinirii procesului instructiv-educativ, prin extinderea formelor specifice care s-au dovedit eficiente și prin găsirea unor modalități noi de acțiune pentru formarea unei atitudini înaintate și responsabile față de principala îndatorire a pionierului — învățătura, pentru stimularea dorinței de autodepășire, a încrederii în forțele proprii în rîndul pionierilor și școlarilor.

Avînd în vedere sarcinile stabilite prin directivele de dezvoltare economico-socială în cîincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000, consiliile și comandamentele pionierești au contribuit la creșterea interesului tuturor copiilor față de realizările științei și tehnicii contemporane, la stimularea activității lor de creație și anticipație tehnico-științifică. În anul școlar trecut, în cele 107 614 cercuri tehnico-aplicative, științifice și pe discipline de învățămînt din școli, unități economice și case ale pionierilor și școlimilor patriei au fost antrenați peste două milioane de

pionieri și școlari. A crescut preocuparea în vederea corelării organice și operative a profilurilor cercurilor tehnico-aplicative și științifice cu specificul dezvoltării economico-sociale actuale și de perspectivă a localităților și județelor țării, precum și cu necesarul de forță de muncă pentru economia națională. Pornind de la faptul că în acest cîincinal un obiectiv principal îl constituie automatizarea, ciberneticizarea și robotizarea producției, s-a acordat o atenție deosebită familiarizării din timp a pionierilor și școlarilor cu tehnicile de vîrf ale științei și pro-

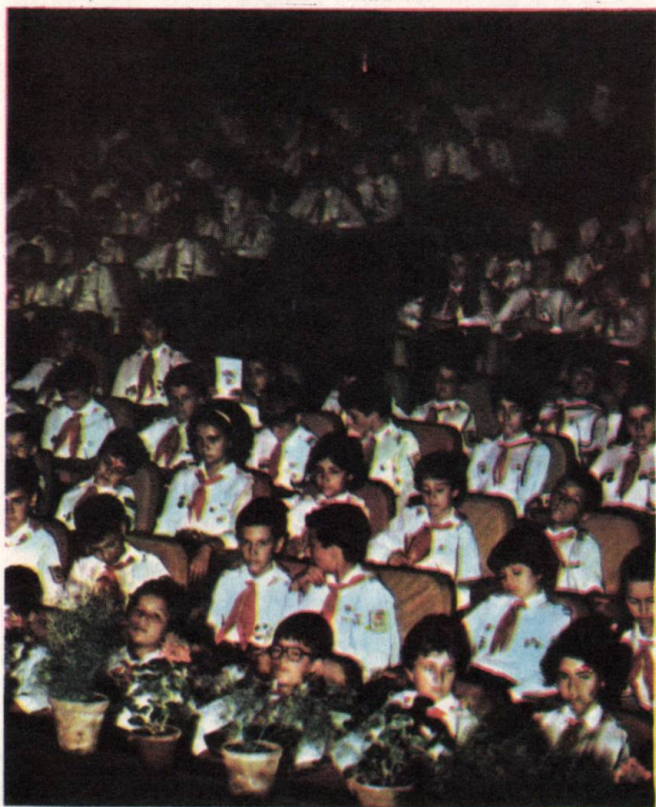

ducției moderne, inițierii lor în aceste domenii.

Urmărind antrenarea tot mai activă a tuturor pionierilor și școlarilor la dezvoltarea economico-socială a țării, la înfăptuirea mărețelor obiective ale Programului partidului, a hotărârilor Congresului al XIII-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale, consiliile și comandamentele pionierești au organizat și desfășurat, sub genericul „Fiecare pionier — o faptă de muncă pentru înflorirea patriei”, o amplă gamă de acțiuni politico-educative, de participare directă a copiilor la activități social-utile de muncă patriotică. Întrețerea „Tot înainte!” a contribuit la creșterea responsabilității pionierilor față de calitatea de membri ai organizației lor revoluționare, la adâncirea democrației vieții de organizație, la ridicarea pe un plan superior a autoconducerii pionierești, asigurându-se astfel o mai bună integrare a activității educative pionierești în efortul colectiv al întregului popor pentru edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate în patria noastră.

Analizând activitatea desfășurată de consiliile și comandamentele pionierești pentru consolidarea politico-organizatorică a detașamentelor și unităților, perfecționarea și

întărirea vieții de organizație, pregătirea și înstruirea activului din unități, detașamente și grupe, participanții au evidențiat faptul că, de la precedentul Forum Național și pînă

la cel de la Cîmpina, o atenție crescîndă a fost acordată perfecționării activității de organizare și planificare a muncii, îmbogățirii și diversificării formelor și conținutului acțiunilor inițiate de organizație. În perioada analizată, pionierii au participat într-o mai mare măsură la conceperea, organizarea, conducerea și desfășura-

rea activităților, fapt care a determinat manifestarea mai accentuată a autoconducerii și democrației pionierești. Consiliile și comandamentele pionierești au acționat pentru mai buna organizare și desfășurare a activităților în detașamente și grupe, precum și pentru formarea și dezvoltarea opiniei pionierești individuale și colec-

tive, pentru întărirea responsabilității față de îndatoririle statutare. Adunările pionierești au constituit într-o mai mare măsură cadrul unor dezbateri vii, al unor schimburi deschise de idei. În cadrul adunărilor de detașament s-a extins și permanentizat practica raportului pionieresc individual, mijloc prin care fiecare pionier are posibilitatea să-și autoanalizeze activitatea în spiritul îndatoririlor ce-i revin din statutul organizației. În detașamentele de pionieri din clasele a V-a adunările de rostire și semnare a Legământului pionierului au fost precedate de importante acțiuni politico-educative, care au contribuit la înțelegerea mai profundă a faptului că în activitatea pionierilor din aceste clase intervine o schimbare calitativă, concretizată în sarcini și răspunderi sporite față de organizație și de colectivul din care fac parte.

În dezbaterile dedicate activităților sportive, turistice, de pregătire pentru apărarea patriei și organizare a vacanțelor, pionierii participanți la Forum au evidențiat valențele forma-

rinței Naționale ale partidului.

Propunerile făcute în cadrul Forumului exprimă dorința pionierilor de a participa cu întreaga lor energie și pricepere la

muncii, de schimb fertil de idei, de manifestare plenară a opiniei pionierești. Participanții la lucrările lui s-au întors acasă cu noi și bogate cunoștințe, menite să ducă la îmbunătățirea stilului de muncă, la perfecționarea întregii vieți de organizație, la întărirea autoconducerii pionierești. Dezbaterile au fost armonios împletite cu activitățile practice, cu schimburile de experiență între pionierii din județul-gazdă și participanții la forum, cu excursii și drumeții, cu activități cultural-artistice și sportive.

Forumul Național de la Cîmpina a prilejuit participanților cunoașterea marilor realizări din județul Prahova ale Epocii Nicolae Ceaușescu, precum și un viu dialog cu făuritorii ai bunurilor materiale, făcându-i să trăiască profund sentimentul mîndriei și iubirii față de patria socialistă.

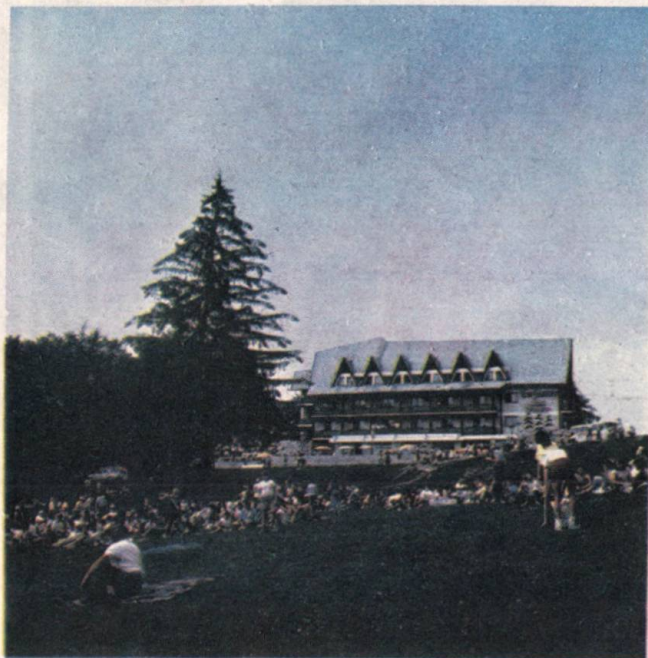
Întorși acasă, ei au pornit la lucru, hotărîți să-și îndeplinească exemplar sarcinile și îndatoririle ce le revin, înscriind în activitatea unităților, detașamentelor și grupelor noi și noi fapte exemplare.

ECATERINA ROȘCA

tive și educative pe care le au acestea în ansamblul activităților pionierești. Înscrise în cadrul generos al „Daciadei”, ele contribuie la creșterea capacității și dragostei de muncă, la formarea unui tineret viguros și sănătos, temeinic pregătit pentru viață.

În cadrul schimburilor de experiență cu organizațiile U.T.C. din unități economice, pionierii participanți la Forum au purtat vii dialoguri despre spiritul revoluționar, despre muncă, despre profesii, despre disciplina muncitorească, despre participarea tot mai activă a tineretului la dezvoltarea economică a patriei, la înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea și Confe-

perfecționarea continuă a activităților pionierești. Forumul Național desfășurat la Cîmpina a fost un prilej de analiză exigentă a

1859

1989

FORMAREA STATULUI NAȚIONAL ROMÂN

Pentru poporul român, cuvîntul unitate face parte dintre acele cuvinte ce dau relief unor marcate permanente ale istoriei românești, unui ideal care a stăpînit mereu inimile și conștiințele românești în necontenita cernere a timpului. Un ideal care, tocmai pentru că se rezema pe asemenea adevăruri, a triumfat. Mai întîi la 24 ianuarie 1859, cînd, prin alegerea aceluiași domn în fruntea Moldovei și Munteniei, s-au pus temelile statului național român modern. Apoi, în anul greu, dar eroic 1918, cînd, prin proclamarea unirii Transilvaniei cu România, în cadrul marelui adunări naționale de la Alba Iulia, s-a încheiat procesul de făurire a statului național unitar român.

Amîndouă aceste strălucite biruințe sînt rodul luptei îndelungate, pline de sacrificii a întregului popor român, al țării și consecvenței cu care acesta a urmărit

realizarea dreptelor, legitamelor sale aspirații naționale. Întemeiată pe identitatea de obîrșie și de limbă, pe unitatea creației lor materiale și spirituale, pe comunicarea de interese și năzuințe, românii din Moldova, Muntenia, Transilvania, Dobrogea s-au considerat mereu fiii ai unuia și aceluiași popor, înfrățiți cu munții și dealurile, cu cîmpiile și văile, cu rîurile și codrii Daciei străbune, avînd același dulce grai, aceleași inconfundabile datini, legi și obiceiuri, același port nepereche. Bazăți pe asemenea realități, românii au strîns mereu mai tare legăturile dintre ei pe toate planurile — economic, comercial, cultural, demografic —, au pus adesea împreună pieptul la hotarele primejdite ale pămîntului lor, ridicînd zăgaz de netrecut împotriva oștirilor cotropitoare, a tuturor celor care au călcat cu gînd dușman vatra strămoșească sacră. An

după an, deceniu după deceniu și veac după veac, simțămîntul unității, conștiința nevoii de unire s-au întărit neconținut, unirea devenind la mijlocul secolului trecut „cheia de boltă a edificiului național”, condiția fundamentală pentru ca „nația să trăiască”, așa cum frumos și exact s-a spus în epocă.

Ideal cu adînci rădăcini istorice, Unirea a cunoscut întîia împlinire în urmă cu 130 de ani, în ianuarie 1859, rezultat nemijlocit al eforturilor și străduințelor depuse de români în perioada de după 1848 și cu deosebire după 1856. Despre aceste eforturi, despre acele zile din preajma Unirii Principatelor — trăite la o înaltă cotă a abnegației patriotice — va fi vorba în rîndurile care urmează.

„O MINUNATĂ ABNEGAȚIE“

Scria în august 1856 un ziar belgian: „Dacă este interesant de văzut un stat mic, închis între vecini mari, zbătîndu-se curajos împotriva acestora pentru independența ce-i este amenințată, este mult mai interesant spectacolul oferit de o națiune care, divizată de secole..., vrea să înlătore separația și încearcă, cu o minunată abnegație și un instinct politic foarte rar, să se unească, să fie unul și același trup, cu toată opoziția redutabilă a celor două puternice vecine“. Era elogiată în aceste cuvinte lupta curajoasă și dîrză pe care o purta poporul român pentru a împlini dorul vechi, dar mereu tînar, al Unirii.

Intr-adevăr, o exemplară abnegație, un rar simț politic au arătat atunci românii. Greutățile, ce păreau adesea de nebiruit, nu i-au putut opri din lupta lor, ei ținînd mereu sus, în ciuda oricărui vitregii, steagul pe care era scris „Unire“. Greutățile erau generate de înverșunarea cu care marile imperii limitrofe — habsburgic și otoman — se împotriveau unirii românilor. Se opunea cu deosebire imperiul habsburgic, sub a cărui stăpînire se aflau străvechi pămînturi românești,

curtea vieneză socotind că unirea țărilor surori Moldova și Muntenia și făurirea unui stat românesc puternic ar fi dat un nou avînt luptei de emancipare națională a românilor transilvăneni și bucovineni. De aceea, diplomația habsburgică considera că Unirea Principatelor ar primejdui imperiul „în măduva oaselor sale” și încerca să intimideze opinia publică românească, amenințînd: „Pentru a face Unirea Principatelor, va trebui să se treacă peste trupul Austriei“. Se împotriveau din toate puterile Unirii Principatelor și Imperiul otoman, care socotea că un stat românesc unit și puternic își va spori eforturile în vederea înlăturării dominației otomane și dobîndirii independenței depline, constituind un exemplu de urmat pentru popoarele sud-balkanice încăușate încă. Se temeau, cu alte cuvinte, diriguitorii politicii otomane ca „scînteia care strălucește la București”, cum scria un ziar din acea vreme, să nu „aprindă spiritele în toate punctele vastului imperiu al lui Abdul Medjid“. Pe temelia unor asemenea interese, cele două imperii au conlucrat activ pe plan politic internațional pentru ca ideea Unirii Principatelor să nu cîștige teren, susținîndu-se de asemenea reciproc în amestecul grosolan în viața politică internă a celor două țări române, Moldova și Muntenia. În interiorul acestora, cele două imperii s-au folosit de un mic număr de oameni ai trecutului, deprinși să pună înaintea nevoilor țării folosul lor personal, înspăimîntați de perspectiva pierderii vechilor lor privilegii prin schimbările pe care le vestea Unirea Principatelor. Erau cei pe care în epocă îi stigmatiza în potrivite cuvinte poetul Dimitrie Bolintineanu: „A pune interesul persoanelor-nainte/ De interesul țării: a nu simți vreun dor/ Cînd jugul rău apasă aceste locuri sînte,/ Această-i legea lor!“. Puțin numeroși, erau puternici însă prin mărimea averilor lor, prin însemnătatea funcțiilor pe care le dețineau, prin legăturile lor cu influente cercuri din afara țării.

Forțele ostile Unirii au uitat însă atunci un lucru fundamental — anume acela că, atunci cînd un ideal cuprinde milioane de inimi și se înstăpînește în milioane de conștiințe, el nu poate fi înfrînt de nici un fel de puteri, prin nici un fel de uneltiri. Iar un asemenea ideal era atunci idealul Unirii. De el, ca de un zid de netrecut, s-au lovit și s-au zdrobit toate intrigile și uneltirile neprietenilor Unirii, ai propășirii românilor. Și ele nu au fost deloc puține, în împrejurările în care, potrivit hotărîrilor Congresului de pace de la Paris, locuitorii Moldovei și Munteniei fuseseră chemați să se pronunțe asupra viitorului lor prin Adunările ad-hoc. În Moldova, marile imperii ce se împotriveau Unirii și-au găsit unealta potrivită în caimacamul Toderiță Balș, boier ros de ambiția nemăsurată de a ajunge domn al Moldovei. După anularea farsei electorale pregătite de urmașul lui Balș, caimacamul N. Vorigoride, sub presiunea protestului general al țării, la noile alegeri pentru Adunarea ad-hoc a Moldovei, desfășurate într-o atmosferă insufletită, au fost aleși în imensa lor majoritate luptătorii unioniști: Vasile Alecsandri la Bacău, Mihail Kogălniceanu la Dorohoi, Constantin Hurmuzachi la Roman, Alexandru Ioan Cuza și Costache Negri la Galați. „Pretutindeni — nota consulul francez la Iași — numele deputaților unioniști a fost însoțit de entuziasm și aclamații”. Și în Muntenia alegerile au însemnat o strălucită bi-

ruința pentru mișcarea unionistă, fiind aleși în primul rînd revoluționarii de la 1848, ilustrare a continuității de idealuri cu revoluția pașoptistă.

„DORINȚA CEA MAI MARE, CEA MAI GENERALĂ”

În septembrie 1857, Adunările ad-hoc de la Iași și București și-au început lucrările. Pentru întia dată în istoria Europei, în asemenea parlamente erau reprezentate toate stările societății, pentru prima dată într-o adunare națională reprezentativă participau și își spuneau cuvîntul țărani. Din dezbaterile celor două Adunări ad-hoc s-a desprins aceeași complexitoare dorință de unire pe care o nutrea întregul popor român, înțelegînd-o ca pe o temelie pentru prefacerile și înnoirile de care acesta avea atîta trebuință. Semnificativ este astfel actul adoptat de Adunarea ad-hoc de la Iași la 7 octombrie 1857: „Simțind că cea întia dorință a fiecărui popor este dorința de a fi; luînd în privire că un popor pentru a fi trebuie să-și asigure ființa sa în marea familie a națiilor; că aceasta a fost țalul tuturor stăruințelor, luptelor și suferințelor neamului nostru (...); luînd în privire că dorința cea mai mare, cea mai generală, aceea hrînită de toate generațiile trecute, aceea care este sufletul generației actuale, aceea care, împlinită, va face fericirea generațiilor viitoare, este Unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legitimă și neapărată, pentru că în Moldova, în Valahia sîntem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și aceleași speranțe, aceleași trebuințe de îndeplinit, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitoriu de asigurat și în sfîrșit aceeași misie de îndeplinit; luînd în privire că această unire o dorim nu pentru ca să lovim drepturile și să amenințăm pacea altora, ci numai pentru ca să asigurăm drepturile și pacea noastră”. Printr-o argumentație asemănătoare, Adunarea ad-hoc de la București, la rîndul său, s-a pronunțat în unanimitate pentru Unire.

Aspirațiile românilor și-au aflat însă, în hotărîrile Conferinței de la Paris, doar o parțială consacrare. Recunoscînd legitimitatea principiului unirii, conferința a decis ca Moldova și Muntenia să fie reunite sub numele de Principatele Unite, avînd o serie de instituții și legi comune; rămîneau însă în continuare doi domni-

tori, două guverne, două reprezentanțe naționale, două capitale. S-a demonstrat o dată mai mult profundul adevăr al cuvintelor rostite de Bălcescu, anume că românii n-au a aștepta satisfacerea legitimelor lor aspirații de la curțile ori cabinetele marilor puteri, că acestea trebuiau împlinite prin jertfă și eforturi proprii. Iar poporul român avea să dovedească lumii că are capacitatea, resursele necesare înfăptuirii idealurilor sale.

OM NOU LA VREMURILE NOI PE CARE LE TRĂIA ȚARA

În decembrie 1858 s-au deschis la Iași lucrările adunării electivă ce trebuia să-l aleagă pe noul domn al Moldovei. În adunare era majoritară partida națională, dar ea și-a desemnat candidatul abia în seara zilei de 3 ianuarie 1859 — Alexandru Ioan Cuza. Acesta avea să fie ales apoi, la 5 ianuarie, „cu majoritate de 48 de glasuri”, „domn stăpînitor al Moldovei”. La vestea alegerii, camera electivă a izbucnit în aplauze și urale. Cuza și-a rostit apoi jurămîntul solemn prin care se angaja ca în întreaga-i lucrare să nu aibă altă țintă decît „drepturile și interesul patriei”, „binele și fericirea nației române”. Și-a rostit apoi memorabilele cuvinte Mihail Kogălniceanu, care, adresîndu-se noului domn, a spus: „Prin înălțarea ta pe tronul lui Ștefan cel Mare, s-a reînălțat însăși naționalitatea română (...). Alegîndu-te pe tine domn în țara noastră, noi am vroit să arătăm lumii aceea ce toată țara dorește: la legi nouă, om nou. Fii dar omul epocii; fă ca legea să înlocuiască arbitrarul, fă ca legea să fie tare, iară tu, mărița ta, ca domn, fii bun, fii blind, fii bun mai ales pentru acei față de care mai toți domnii trecuți au fost nepăsători și răi”. Vestea alegerii noului domn a străbătut cu rapiditate țara, stîrnind pretutindeni bucurie, încredere, noi speranțe în realizarea visului de Unire.

Speranțe care s-au împlinit la 24 ianuarie 1859. Atunci, la București, adunarea electivă a Munteniei a votat în unanimitate pentru alesul Moldovei, Alexandru Ioan Cuza. Un martor al evenimentelor nota impresiile acelei zile: „Votarea se terminase și acum începuse a se scoate unul cîte unul biletele din urnă: Alexandru Ioan I, Alexandru Cuza, Alexandru, domnul Moldovei, Alecu Cuza, colonelul Cuza și alte multe asemenea denumiri cu care deputații exprimaseră numele înălțimii sale, domnitorul nostru, urmate unele de urări, precum: spre mărirea patriei, spre fericirea românilor”.

Strălucitele biruințe de la 5 și 24 ianuarie 1859 erau rodul luptei poporului român, care, în numele dreptului inalienabil de a-și hotări de sine stătător destinele, se pronunțase pentru Unire, așezînd trainice temelii viitorului său. Au fost izbînzii ale poporului, pentru că au răspuns vrierilor poporului, pentru că au fost întemeiate pe hotărîrea și voința unanimă ale poporului. Astfel, la Iași, dar mai ales la București, zile în șir, mii și mii de oameni, veniți adesea de la mari distanțe, au vegheat în preajma adunării electivă pentru ca să fie desemnat domn un reprezentant autentic al supremelor aspirații ale poporului. Ziua de 24 ianuarie 1859, „ziua cea mare a veacului”, cum au numit-o cei care au trăit-o, s-a înscris deci în cartea istoriei ca o zi de luptă și de triumf a întregului popor.

O zi pe care fiecare dintre generațiile ce au urmat a cinstit-o cu prinos de luminoase gînduri și alese simțiri. Acum, în preajma momentului cînd va fi cinstită pentru a 130-a oară, supremul omagiu adus generației eroice care a înfăptuit Unirea Principatelor îl constituie munca pentru mai binele țării, pentru creșterea puterii sale economice, pentru măreția, gloria și demnitatea României socialiste.

S. ARIEȘANU

TRADIȚII DE SUFLET ALE LITERATURII ROMÂNE

Dintre sentimentele ce se nasc în relațiile interumane, cel mai frumos și prețios este acela al prieteniei.

Născut din nevoia firească a sufletului uman de a găsi ecou și sprijin frământărilor sale, acest minunat simțămînt există de cînd lumea. Că afirmația noastră este pe deplin întemeiată stau mărturie proverbele și zicătorile, maximele despre prietenie, a căror vechime se pierde în întunericul istoriei.

Dar, dacă despre prietenii dintre oamenii de rînd nu rămîn decît amintirile celor ce i-au înconjurat, despre cele care i-au legat pe marii oameni de cultură și artă ne-au rămas nenumărate mărturii. Documente, fotografii, corespondență, evocări în pagini memorialistice, în opere de artă sau chiar întreaga lor creație vorbesc despre fantastica însemnătate pentru ei a acestui sentiment. Cîte din descoperirile științifice, care și azi ne uimesc, nu sînt ro-

dul unei prietenii adevărate, în care acela aflat în momente de grea cumpănă a găsit cuvinte de încurajare și speranță, fără de care n-ar fi putut depăși dificultățile? Și cîți dintre marii artiști nu au creat opera fundamentală a vieții lor sub imboldul prietenului devotat, care a avut întotdeauna puterea să-i insuflă încredere în sine și în menirea sa?

Și în cultura română, nenumărate sînt exemple de prietenie curată care i-a unit pe marii noștri creatori și oameni de știință. Celebre rămîn prietenii dintre Bălcescu și Golescu, spirite revoluționare aprinse, luptătoare pentru propășirea neamului, sau dintre Ștefan Octavian Iosif și Dimitrie Anghel, poeții care au scris împreună volumul „Caleidoscopul lui A. Mirea” – numele fiind un pseudonim comun al celor doi –, trainica legătură de suflet dintre fizicianul Emil Petrescu și D. Hurmuzescu, fondatorii Societății române de radiodifuziune, una dintre primele din lume, minunata prietenie dintre George Enescu, marele muzician, și George Georgescu celebrul dirijor, prietenia dintre criticii Șerban Cioculescu și Vladimir Streinu, și lista exemplor ar putea continua.

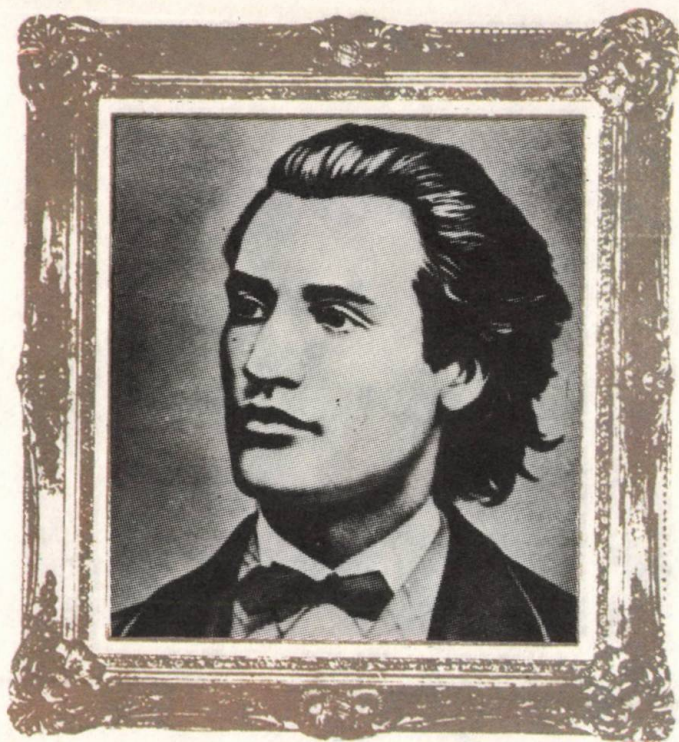
Dar pentru că, în acest an, gîndul fiecăruia dintre

noi se îndreaptă cu pioşenie şi veneraţie către geniul tutelar al spiritualităţii româneşti, Mihai Eminescu, de la a cărui moarte se împlinesc la 15 iunie 1989 o sută de ani, şi pentru că marele creator a fost dublat de marele om şi prieten Eminescu, ne-am propus să vă prezentăm mai pe larg câteva dintre trainicele prietenii pe care acesta le-a legat cu contemporanii săi. Eminescu avea cu adevărat virtutea prieteniei durabile şi sincere, de aceea istoria literară consemnează numele a numeroşi prieteni ai poetului. De la colegii de şcoală, Teodor Ştefanelli sau Chibici - Răvneanu la Negruzzi, Vlahuţă, Creangă, Slavici sau Caragiale, toţi au aflat în Eminescu un suflet devotat şi o extraordinară putere de înţelegere.

Eminescu şi Creangă

Mihai Eminescu şi Ion Creangă pare a se fi cunoscut în vara anului 1875. Pe atunci Eminescu fusese numit revizor şcolar în judeţele Vaslui şi Iaşi. Şi tot pe atunci, humuleşteanul Ion Creangă era învăţător la şcoala din cartierul Păcurari din Iaşi. La prelecţiunile pedagogice întâi, şi apoi la inspecţiile pe care le-a făcut la clasa lui Creangă, Eminescu s-a simţit atras de grija pe care acesta o arăta copiilor, de pasiunea cu care se străduia să le transmită nu numai cunoştinţele, dar şi dragostea de ţară şi limbă, de datini şi obiceiuri străbune. De la aceste prime

Mihai Eminescu

întîlniri s-a născut o prietenie ce nu avea să se sfîrşească decît odată cu viaţa.

Eminescu a găsit în Creangă omul adevărat: „Bun şi prietenos, vesel şi glumeţ la petreceri, îngăduitor cu supuşii lui şi unde trebuia îşi punea şi el mîna ca să mai uşureze greul. El nu-nvăţase multe-n viaţa lui, pe vremea aceea nici nu se cereau multe, dar avea o înţelegere şi o isteţie firească”. Prin omenia sa, prin dragostea de viaţă şi prin respectul pe care-l avea pentru limbă şi neam, Creangă era exponentul poporului, preţuind în ochii poetului mai mult

decît „patura superpusă”, semiintelctualii ruşi de glie şi de tradiţii.

Contribuţia lui Creangă la propăşirea şcolii româneşti, aflată la acea vreme într-o stare de înapoiere greu de imaginat, l-a atras şi mai mult pe Eminescu. Ideile poetului cu privire la rolul şcolii în formarea şi dezvoltarea tinerelor generaţii, în păstrarea nealterată a limbii naţionale se găseau în scrierile pedagogului Creangă, în **Abecedarul** şi **Citirea**, dar mai ales în **Învăţătorul copiilor**, o carte de lectură destinată celor mici, dar, aşa cum afirma poetul, „şi multora din cei mari”. La apariţia celei de-a sasea

ediții a acestei cărți, Eminescu a publicat în ziarul **Timpul**, în 1880, fragmente și câteva aprecieri asupra originalității stilului în care lecturile fuseseră redactate, asupra valorii instructiv-educative a acestora, relevând mai ales grija pentru limbă.

Și mai mult i-au apropiat preocupările comune privind folclorul din satele Moldovei, pentru a cărui culegere pregăteau chiar și un chestionar etno-folcloric.

Încet-încet, poetul a devenit prietenul de suflet al humuleșteanului cel hîtru. Bojdeuca de pe dealul Țicăului, „adevărată gură de rai”, îl avea adesea oaspete pe visătorul poet, care asculta cu încântare

poveștile pe care Creangă le născocea și le spunea într-o limbă atît de frumoasă și cu un har atît de desăvîrșit, anume parcă spre a-și vedea prietenul înșeninat.

Creangă aflase în Mihai Eminescu întruchiparea idealului său de cultură: un fiu al acestui popor care izbutea să cuprindă cu mintea lui limbile atîtor seminții, filozofia și istoria, matematicile și chimia, fizica, științele juridice și astronomia, anatomia și mineralogia, și toate acestea nu cu acea superficialitate și suficiență pe care o arătau mai toți tinerii „învățați” din acea vreme, ci cu o profunzime și o adîncă pricepere. Mihai era tăcut, dar atunci cînd

începea să vorbească o făcea cu pasiune și cu o atît de mare limpezime de idei și stil încît multe taine se luminau în mintea lui Creangă.

Metaforic vorbind, Eminescu ni l-a dat pe Creangă, pentru că la îndemnul său acesta a început să aștearnă pe hîrtie minunatele sale povești și mai apoi **Amintirile** care au făcut farmecul copilăriei atîtor generații. Prima dintre povești, **Soacra cu trei nurori**, l-a încîntat în așa măsură pe Eminescu încît s-a hotărît să-l ia pe Creangă să o citească la una din ședințele „Junimii”, societatea literară cu sediul la Iași, patronată de Titu Maiorescu, critic literar și filozof de primă mărime. Lectura poveștii a făcut o bună impresie, iar cuvintele încurajatoare ale prietenului său l-au convins pe Creangă să continue să scrie. Primul căruia îi citea din creațiile sale era întotdeauna poetul. Deși firi total diferite, orele petrecute împreună se desfășurau sub semnul armoniei și înțelegerii desăvîrșite. Creangă îl înconjură cu sinceritate și discreție, veselia și umorul său sănătos erau pentru melancolicul și sensibilul Mihai Eminescu stropi de apă vie care-i înviatau cugetul și inima. Adîncă visare a poetului, alături de care rătăcea pe ulițele Iașului, uneori pînă la revărsatul zorilor, alături de care stătea privind seninul înaltelor bolți și puzderia de stele pe pragul casei din Țicău, unde s-au născut atîtea poezii, îi creau lui Creangă acea stare de spirit elevată, propice scrișului.

Au fost nedespărțiți pînă în toamna anului 1877, cînd Eminescu, la chemarea altui mare prieten al său, Ioan Slavici, părăsea Iașul pentru a se angaja redactor la ziarul **Timpul**

din București. Erau de parte unul de altul, dar sentimentul prieteniei nu slăbea în intensitate. Mai puțin ocupat, Creangă îi scria adesea, reproșându-i, mai în glumă, mai în serios că nu se eliberează din noianul de gânduri și griji, că nu se întrerupe din ritmul infernal în care lucra la **Timpul** ca să-i scrie ori să-l viziteze: „ai plecat și mata din Iași, lăsînd în sufletul meu multă scîrbă și amăreală...”

Dar iartă și mata, căci o prietenie care ne-a legat așa de strîns nu poate să fie ruptă fără de ciudă din partea aceluia care rămîne singur.(...) Bădie Mihai, nu pot să uit acele nopți albe cînd hoinăream prin Cîrîc și Aroneanu, fără pic de gânduri rele... Vîno, frate Mihai, vîno, căci fără tine

sunt străin“. „Te-am așteptat (...) dar... beșteleu, feșteleu, că nu pot striga vîno, și cuvîntul s-a dus, ca vîntul de sus, și de venit n-ai mai venit“.

Deși rar se putea sus-trage de la masa de lucru, poetul, cînd trimitea vreo scrisoare la Iași, nu uita să trimită cîteva rînduri bunului său prieten, ba uneori încerca să-l întrecă pe humuleștean în ale umorului: „Rog pe părin-tele Creangă/ Ca să sune din talangă/ Din talanga cea de boi/ Ca să auzim și noi/ Doresc să petreceți bine/ Să nu mă uitați pe mine/ Eminescu“.

S-au reîntîlnit în 1881, toamna, cu prilejul unui drum pe care Creangă l-a făcut la București, și în 1883, cînd, cu prilejul inaugurării statuii lui Ște-

fan cel Mare, Eminescu a venit la Iași. S-au revăzut apoi din ce în ce mai rar, Mihai petrecîndu-și timpul tot mai mult prin sanatorii și spitale, măcinat de griji și suferințe, Creangă rămî-nînd singur și bolnav.

Luceafărul poeziei noastre s-a stins din viață la 15 iunie 1889. Destinul, con-firmînd prietenia de ex-cepție ce i-a unit pe cei doi, l-a răpus pe marele povestitor popular în ul-tima zi a aceluiași an. Prin operele lor — creații de geniu ale literaturii națio-nale și universale — ei au rămas nemuritori, confe-rînd viață veșnică și limbii române, ajunsă prin scrie-riile lor la cea mai pro-fundă expresivitate, și sen-timentelor care i-au legat, un exemplu de dăruire și prietenie totală.

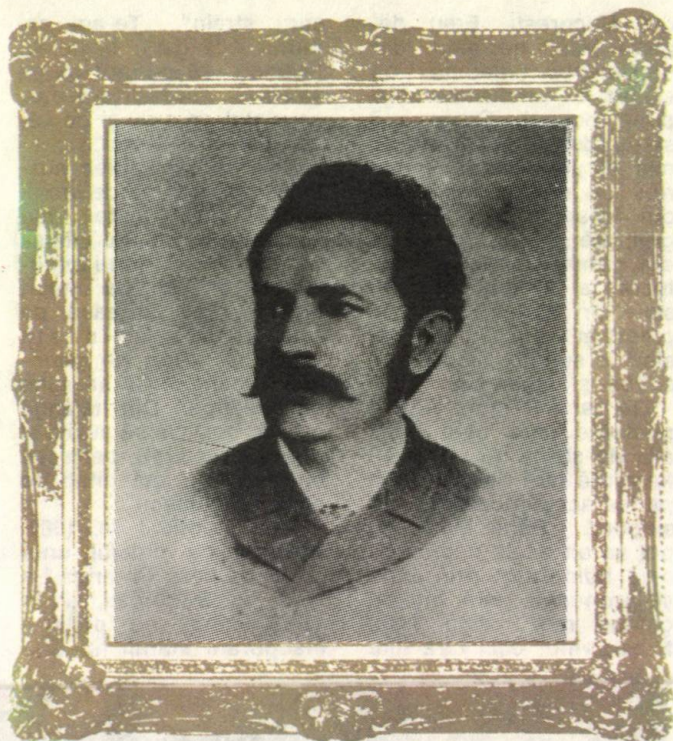

Eminescu și Slavici

În anul 1869, tînărul Mihai Eminescu se afla la Viena, la studii universitare. Înscriș ca „auditor extraordinar”, el urma cursuri de filozofie și drept, dar setea de cunoaștere îi purta pașii spre marile amfiteatre în care profesori de renume țineau prelegeri de estetică ori anatomie, matematică sau lingvistică. Citea mult și din cele mai diverse domenii, notînd cu scrisul său frumos, caligrafic, pasaje din cărți, traducînd, făcînd cele mai nebănuite legături între cele citite. Vorbea cu plăcere despre lecturile lui tinerilor români, și ei veniți la Viena pentru desăvîrșirea studiilor.

Se întâlneau „la tata Whil” sau la „Treii porumbel”, pensiunile în care serveau masa cei mai mulți dintre ei, transformate în sedii ale societăților științifice și literare ale studenților din țară. Cu glasul său plăcut, cu pasiunea pe care o puneă în tot ceea ce povestea, Eminescu polariza interesul tuturor.

Ioan Slavici, asemeni altor tineri studenți, descoperea în Eminescu un neprețuit partener de discuții, un deschizător de orizonturi noi, profund cunoscător al istoriei și culturii mondiale. Șirianul Slavici devenise încet-încet prietenul apropiat al poetului, tovarăș în lungile plimbări prin parcurile și muzeele marelui oraș ori în incursiunile pe la anticarii vienezi, deținători ai comorilor de suflet

Ioan Slavici

și gînd atît de dragi poetului – cărțile rare. Înțelepciunea și curiozitatea lui Slavici îl făceau pe Eminescu să-i caute tot mai des compania.

Despre felul în care s-a născut prietenia lor Slavici scria în revista **Tribuna** (nr. 276 din 1888): „Ne-am întîlnit, ne-am făcut prieteni și, vrînd-nevrînd, tot pe el îl găseam cînd voiam să discut cu cineva, căci, deși era mai mic de ani, era cu mult mai mare ca știință, strivitor ca superioritate intelectuală și, mai presus de toate, om cu inima deschisă și totdeauna plină de căldura sfîntă a celor aleși...”

Trăit în mijlocul unei comunități rurale în care viața se desfășura în virtutea unor tradiții milenare,

crescut și legănat de povești, basme și cîntece străbune, Slavici purta în suflet comori de limbă și folclor. La îndemnul lui Eminescu, acesta începe să aștearnă pe hîrtie prima sa scriere: basmul **Zina Zorilor**, care a beneficiat din plin de stilizările poetului. Autorul **Morii cu noroc** recunoaște înrîurirea prietenului său asupra formației lui ca scriitor: „...Eminescu mi-a fost, ce-i drept, îndrumător în multe privințe...”

Poetul, părăsind Viena, se desparte de Slavici, pe care îl va reîntîlni la Iași, unde au frecventat împreună societatea „Junimea”. Eminescu era printre primii care aprecia scrierile șirianului citite în ședințele de lucru ale societății

După ce Slavici ajunsese redactor la ziarul **Timpul**, îl urmează la București și Eminescu. Se poate spune că, de la venirea poetului în București și pînă în 1883, cei doi prieteni au fost nedespărțiți. La redacție împărțeau același birou, în care lucra și I.L. Caragiale, și o bună bucată din timpul șederii sale la București Eminescu a stat în locuințele familiei Slavici.

În anul 1881, cînd Slavici publica volumul **Novele din popor** – cuprinzînd și capodoperele **Moara cu noroc**, **Popa Tanda**, **Budulea taichii** –, Eminescu scria în ziarul **Timpul** o amplă recenzie: „...fiecare din chipurile care trăiesc și se mișcă în novelele sale e nu numai copiat de pe ulițele împodobite cu arbori ale satului, nu seamănă în exterior cu țaranul român, în port și în vorbă, ci au fondul

sufletesc al poporului, gîndesc și simt ca el”.

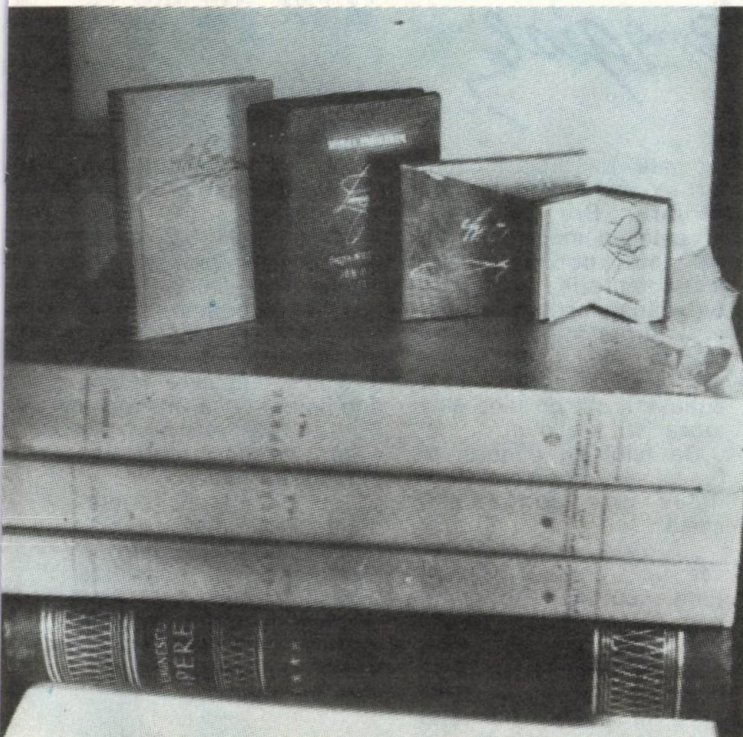
S-au despărțit în anul 1883, revăzîndu-se rar pînă la moartea lui Eminescu. Dar, semn tîrziu al unei prietenii adevărate, în 1924 Slavici publică volumul său de **Amintiri**, în care îl evocă amplu. Chiar dacă pe alocuri imaginea prea optimistă a poetului i-a făcut pe mulți critici și istorici literari să conteste valoarea acestor amintiri, Slavici are marele merit de a pune într-o altă lumină unele momente din viața geniului literaturii noastre. Publicate într-o perioadă în care, din dorința de a-și vedea numele alăturat de cel al marelui Eminescu, mulți născociau amintiri fanteziste, ciudățeniile puse pe seama poetului, **Amintirile** lui Slavici constituie o sursă importantă pentru biografia de mai tîrziu a Luceafărului liricii românești.

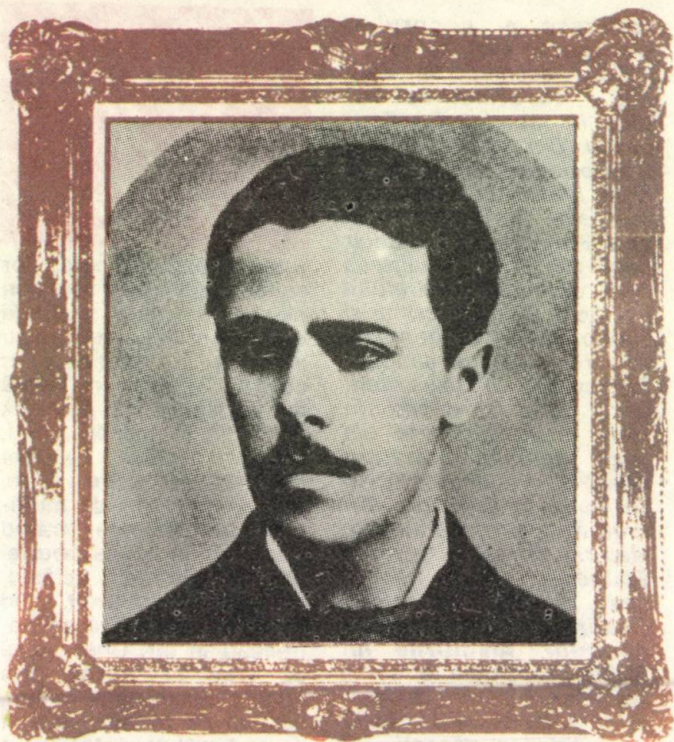
Eminescu și Caragiale

Pe străzile Bucureștilor anilor 1868–1869 sau prin parcuri, doi tineri, aproape nedespărțiți, atrăgeau atenția tuturor prin această întovărire iscată din deosebiri mai degrabă decît din asemănări. Unul, tăcut și gînditor, cu ochi mari cătînd către astre, prea puțin atras de mulțimea fremătătoare, trăind mai mult în lumea poeziei decît în cea reală, celălalt, gălăgios și indiscret, avid de tot și toate cîte se petreceau în jur. Unul părea că vrea să treacă prin lume asemeni unei lumini, neauzit de nimeni, celălalt – un tunet asurzitor într-o zi furtunoasă de vară. Erau Eminescu și Caragiale. Vă veți întreba, desigur, dacă erau atît de diferiți, cum de se întovăriseră, ce îi apropiase?

Se cunoscuseră prin mijlocirea actorului Mihail Pascaly, bun prieten cu Iorgu Caragiale, unchiul lui Ion Luca. De cum s-au întîlnit, în pofida acelor deosebiri de care aminteam la început, cei doi s-au simțit legați prin aceleași sentimente de dispreț față de burghezime, față de spoiala de cultură a acesteia.

Deși puțin înclinat spre descriptivism, impresia puternică pe care i-a făcut-o poetul în clipa în care l-a văzut și care a dăinuit multă vreme în memoria lui Caragiale s-a cristalizat în portretul aproape pictural realizat într-un articol publicat la cinci zile după stingerea poetului în ziarul **Constituționalul**: „Era o frumusețe!

J. L. Caragiale

O figură clasică, încadrată de niște plete mari negre; o frunte înaltă și senină; niște ochi mari — la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva este înăuntrul; un zîmbet blînd și adînc melancolic. Avea aerul unui sfînt tînăr coborît dintr-o veche icoană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia se vedea scrisul unor chinuri viitoare.

În chip uimitor, cu o profunzime extraordinară, Caragiale a intuit esența structurii sufletești a poetului, fiind între primii care asociază numelui lui Eminescu epitetul genial. În articolul *Ironie* scria: „Am cunoscut foarte de aproape pe un om de o superioară înzestrare inte-

lectuală; rareori a încăput într-un cap atîta putere de gîndire. Era pe lîngă aceasta un mare poet; cu cea mai nobilă și mai înaltă fantezie, ajutată de un rafinat instinct artistic, el a turnat într-o lapidară «formă nouă limba veche și-nțeleaptă», pe care o cunoștea atît de bine și o iubea atît de mult.

De felul lui mîndru, el fugea de onoruri, știindu-le cîte concesii costa.

„Junele pesimist și sceptic” cum îl numea Eminescu pe Caragiale, manifesta extraordinare aptitudini de polemist, ceea ce l-a determinat pe poet să-l aducă în anul 1878 în redacția ziarului **Timpul**. Aici, sub îndruma-

rea lui Eminescu, își începe Caragiale marea ucenicie în ale scrisului. Spirit contradictoriu, Caragiale, nu o dată, provoca discuții, în toiul cărora Eminescu se aprindea țînînd adevărate prelegeri despre subiectul respectiv. Cu extraordinara sa memorie, Caragiale învăța mult din aceste discuții: Despre aceste „lecții” își amintește Slavici: „...el n-ar fi putut să fie ce a fost dacă n-ar fi trăit o parte din viața sa împreună cu Eminescu, care pentru dînsul era o comoară nesecată de știință și îndemnuri binecuvîntate. Ca să-și facă parte din comoara aceasta el îl zgîndărea pe Eminescu, punîndu-se în pismă cu el”. Nu lipsită de „furtuni”, viața în redacția ziarului **Timpul** i-a unit pe cei trei colegi de birou, Eminescu,

COLECȚIA CLASICILOR ROMÂNE ȘI STRĂINE
PENTRU CUPRÎNȘI ȘI TINERET
Editura și distribuția de C.C.T.V. MĂRĂ

EMINESCU POVESTIND COPILOR

Slavici și Caragiale, sub semnul adevăratei prietenii.

Plecat de la ziar, Caragiale avea să probeze eficiența uceniciei pe lîngă marele său prieten, scriind nemuritoarele sale comedii, nuvelele, momentele și schițele în care vedem derulîndu-se, ca într-o peliculă cinematografică, viața societății românești din acele timpuri.

Deși frîntă brusc, prietenia dintre Eminescu și Caragiale, atîta cît a durat, a fost sinceră și adevărată punînd în lumină, o dată în plus, marea putere de înțelegere de care poetul dădea dovadă în relațiile sale cu semenii.

C. CRĂCIUN

Revenisem pe puntea de navigație, după ce nava „Cotnari” traversase Marea Neagră, Strîmtoarea Bosfor, Marea Marmara, iar acum înainta cu toată viteza în Marea Egee. Era o zi strălucitoare, caldă, cu cerul albastru ca și întinderea nesfîrșită de apă liniștită și binevoitoare. Comandantul Victor Moldoveanu, un bărbat tînăr, cu vigoarea și robustețea unui rugbist, era într-un moment de liniște. M-am așezat lîngă el. Bucuros de venirea mea, începu să-mi povestească despre fiul său Vladimir. Pe băiat pot spune că îl știam după fotografia pe care comandantul o avea pe birou. Seamănă cu Dudu, soția mea, îi plăcea lui să explice trăsăturile frumoase ale băiatului. Ca statură însă, este ca mine: înalt, voinic... lubește marea la nebunie! De cînd avea cîțiva anișori mă tot bătea la cap să-l iau pe vapor. Bineînțeles că asta s-a întîmplat mai tîrziu, cînd a devenit școlar. În prima lui vacanță mare l-am luat în port. A urcat la bordul navei, a văzut și a început să înțeleagă unele manevre pe care le fac navele la schimbarea danelor de încărcare și descărcare a mărfurilor, a pătruns în limbajul timonierului, și-a însușit comenzile primite de la șeful de cart. Cel mai mult îi plăcea să se urce pe scaunul înalt de la cîrmă și să execute ordinele: bandă dreapta, bandă stînga... El întorcea rapid roata din fața lui pînă cînd, imaginat, vasul se înscrisa pe direcția cerută.

Din vara aceea, ori de cîte ori eram acasă, nu trecea o zi să nu-mi spună că ar vrea să vină cu mine pe mare într-o călătorie adevărată. I-am promis că am să-l iau cînd va fi mai mare și cînd s-o ivi un prilej potrivit. Dar a trebuit să-mi țin

promisiunea mult mai repede decît mi-aș fi închipuit. Urma să fac un voiaj de la Constanța la Tulcea...

Era o zi caldă, nu adia nici o undă de vînt. După controalele convenite ale autorităților portuare, nava a ieșit încet printre cele două faruri în mare. Vladimir, cel mai tînăr membru al echipajului, stătea în picioare lîngă timonier. Vaporul înainta cu viteză sporită, depărtîndu-se de țarm.

Ieșind pe puntea exterioară, băiatul observă, spre pupa vasului, cîțiva inși care, cu brațele doldora de niște haine ciudate, își vorbeau mai mult prin semne, ca să nu atragă atenția. „Ce se întîmplat pe covertă?”, întrebă puștiul, arătînd spre ei. Ofițerul de cart îl privi zîmbind: „Se fac niște pregătiri speciale!” „Cum adică?” „O să vezi tu îndată!”, căută șeful cartului să încheie discuția, plecînd la treburile sale.

Deodată, șuierul gros și prelung al sirenei sparse văzduhul, în timp ce nava își încetineea din ce în ce mai mult viteza, urmînd să se oprească și să rămînă în derivă undeva, în largul Mării Negre. „Începe festivitatea?”, întrebă iarăși băiatul, ca și cum ar fi avut o presimțire. Apropoiindu-se de comandant, îndrăzni încă o întrebare: „Și cine va fi eroul?” „Nu știi care sînt cei mai noi de pe vapor și doresc să devină marinari?”, îl întrebă Moldoveanu, aplecîndu-se spre el. „Păi... începu el, rămînînd puțin pe gînduri: Marcel, Cornel și cu Dragoș...” „Și altul?”, insistă comandantul. „Eu! Atunci... înseamnă... că și eu?!” se miră Vladimir, făcînd ochii mari. „Hai să mergem pe covertă - îl propuse comandantul. Fii liniștit, toți cei de pe vas au trecut prin așa ceva. Vezi, să nu te faci de ris față de ceilalți marinari!”

Coborîră treptele scării interioare, după care ieșiră pe puntea bărcilor. De acolo, Vladimir vedea cum la pupa navei, pe un podium înalt, se așezase un tron. În dreapta acestuia se afla o cadă din pînză impermeabilă, în care, bănuia el, va fi scăldat cel care... pătrundea pentru prima dată cu vaporul în largul mării... Dar iată că membrii echipajului se îndreptau spre coverta din bordul tribord. Băiețelul se strecură printre ceilalți trei, mai în spate. În acel moment, dintr-o barcă, urcă scara metalică a vaporului... Neptun, Zeul Mărilor, cu tridentul în mîna dreaptă. Purta pe cap o coroană aurie, iar barba sa lungă mătura po-dea. Pe umeri îi atîrna o mantie cenușie pe care erau cusute tot felul de alge, pești și alte vietăți marine. Era urmat de un întreg alai: marinari, două rusalce,

EMBLEM E ALE CUTEZANTEI

garda formată din patru străjeri, doi pa-puași vopsiți exagerat, purtând pene mul-ticolore pe cap, doi piraiți firoși cu cuțe mari la briu, un medic în halat imaculat, cu stetoscop și ochelari, un bărbier cu un brici mare de tot și un... turc cu šal-vari roșii. Toți erau fardați țipător și arun-cao priviri scrutătoare în dreapta și-n stînga.

Comandantul navei, Victor Moldo-veanu, dădu raportul Zeului Mărilor, ce-rîndu-i permisiunea ca tinerii stagia-ri, precum și băiatul nostru, care ieșeau pentru prima dată pe mare, să poată na-viga mai departe.

După ce s-a interesat de numele navei, de încărcătura pe care o are și încotro se

îndreaptă, Zeul Neptun întrebă: „Ei, acum, spune-mi, comandante, care sînt aceia care nu au mai trecut pe aici?” „Aceștia...”, zise comandantul cu voce tare, făcîndu-le semn cu mina celor patru să vină mai în față. „Și de ce sînt atît de speriați?”, îi privi el mirat. „Se tem de tine, Zeule Neptun – răspunse coman-dantul. Știu ce-i așteaptă și ar vrea să-ți ceară... îndurare.” „De ce să se teamă, dacă sînt băieți buni, ascultători.... Dacă le place meseria de marinar, dacă vor dovedi îndeminare și hărnicie, nu vor păți niciodată nimic rău pe mare... Și acum să începem cu cel mai mic! Să vedem da-că-i sănătos, ca să poată naviga mai de-parte. Mai întîi trebuie să fie bărbierit – adică nu, la el nu e cazul, că e încă fra-ged! Să vedem dacă e curat!”, spuse el hotărît.

Micuțul tresări. Îl străbătu, deodată, un fior de teamă. În loc să înainteze, cum ar fi trebuit, se retrase în spatele celor trei

băieți. Nu știa ce vor să-i facă. Doi acolți ai zeului, mînjiți cu negru de fum din cap pînă-n picioare, porniră imediat în căutarea băiatului. Cînd îl văzură, se repeziră și-l apucară de mîini, imobilizîndu-l. Apoi îl mînjiră cu negreală pe obraji. Așa, îl duseră în fața lui Neptun. Acesta se uită la el cu priviri mirate.

„Cîți ani ai?”, îl întrebă străpungîndu-l cu privirea. Vladimir stătea drept, cu capul aplecat, frămîntîndu-și mîinile. „Șapte ani... am împlinit... săptămîina asta!”, reuși el să spună în cele din urmă.

Zeul, cînd îl văzu așa de micuț, legănă din cap cu indulgență. „Totuși este destul de sănătos pentru a naviga pe mare?”, întrebă el cu o voce impunătoare. „Nu știu încă!”, răspunse doctorul, aplecîndu-se cu respect: „Controlați-l, ce stați și vă uitați la mine?”

Bărbatul în halat alb se lăsă pe vine și începu să-l examineze cu uriașul stetoscop pe spate, pe piept, apoi i se uită în

gît, în ochi, după care spuse cu voce sigură: „Da, e sănătos!”

„Barbă nu a avut cînd să-i crească, așa că frizerul nu are de lucru cu el, dar nu-mi place că nu e suficient de curat! obiectă. Să facă imediat o baie! porunci cu glas tare. Dar mai întîi să treacă prin tunelul acela...”

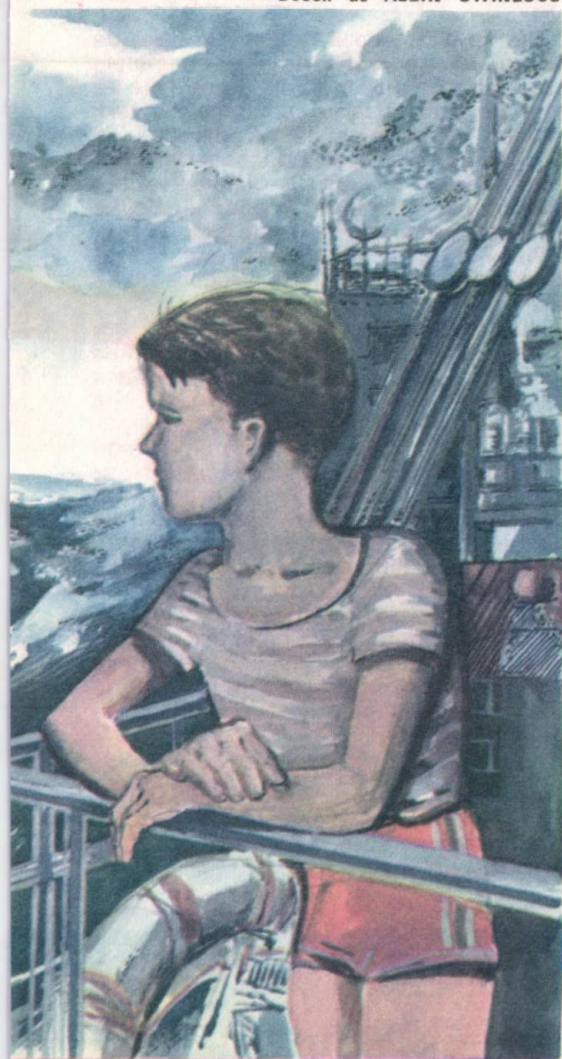
Ajutoarele Zeului îl înșfăcă ră pe băiețel și-l împinseră într-un tunel îngust, confecționat din carton smolit. Pentru grosimea lui era accesibil. Totuși, înainta cu greu, pe brînci, înfigîndu-și degetele mîinilor și picioarelor în poighița de smoală zgrunțuroasă. Acolo, în întuneric, se odihni puțin, apoi își încordă puterile și porni iar să înainteze prin întunecimea dinăuntru. La un moment dat zări un punct alb de lumină. Mai avea puțin. Încă un efort și va scăpa. Dar cum ajunsese la capăt și vru să iasă afară, se prăbuși, deodată, cu capul în jos... în mare!

Era amețit. Cînd își reveni, își dădu seama că de fapt se afla în cada aceea de pînă impermeabilă mare cît un bazin. Înotă și izbuti să iasă din ea. Nostromul, prompt, îl răcori din cap pînă-n vîrfurile picioarelor cu un jet de apă dulce pornit dintr-unul din furtunurile de spălare de la bord. Micuțul era năucit. Nici nu apucă să răsufle, că pirații îl și luară în primire și-l urcară pe podiumul înalt. Un străjer din suita Zeului îi făcu o caracterizare negativă, scoțîndu-i la iveală toate defectele la învățătură, în comportare, într-o formă comică, spre hazul celor prezenți. Se apropie apoi de el turcul, care-l luă de mînă și-l duse în fața lui Neptun, Zeul Mărilor. Acesta îi întinse un pahărel cu... pepsi. Fără să se gîndească prea mult, băiețelul îl dădu iute peste cap, gîndindu-se că o să se răcorească puțin. A simțit însă o amăreală puternică. Începu să tușească. Băuse, de fapt, pepsi... marin, adică apă sărată de mare, colorată cu ceai. După aceea, în aplauzele membrilor echipajului, i se înmînă un certificat, semnat și parafat de Neptun și de comandantul navei, Victor Moldoveanu...

Au urmat, unul cîte unul, cei trei tineri. Atunci, împreună cu Marcel, Cornel și Dragoș, Vladimir Moldoveanu devenise marinăru la... șapte ani! Din acel moment era considerat lup de mare, la fel ca și toți ceilalți din jur. Tovarășii săi de pe vapor îl îmbrățișau, felicitîndu-l. Cu statura-i mică, subțirică, dar semeață, cu fața-i îmbujorată, cu ochii mari, lucitori, Vladimir era nespun de fericit, ca niciodată pînă atunci...

MIRCEA NOVAC

Desen de ALBIN STĂNESCU

EMBLEME ALE CUTEZANȚEI

Salvat
ultima
în clipă

Valeri Iatsencov, din Briansk, se înapoia spre casă, venind de la școală, de-a lungul râului Desna. Începuse iarna, iar pe apă curgeau încet, la vale, sloiuri. Deodată lui Valeri îi veni o idee năstrușnică. El coborî pe malul apei și, fără a se gândi prea mult, sări pe o bucată de gheață, pentru a ajunge la o mică insulă aflată la câțiva metri de țărm. Băiatul nu a socotit nici un moment că gheața putea fi fragilă sau că, atunci cînd ar pune piciorul pe ea, s-ar putea răsturna. Își făcu vînt și, ceea ce trebuia să se întîmple, datorită nechibzuinței lui, s-a întîmplat.

Valeri s-a trezit, îmbrăcat, în apa rece. A strigat după ajutor, dar nimeni nu putea să-l audă. Băiatul nu și-a pierdut însă cumpătul. El a început să înoate și a făcut cîteva încercări de a se urca pe blocurile de gheață ce treceau pe alături, dar fără succes, fiecare tentativă aruncîndu-l din nou în apă, și mai departe de mal. Simțea cum apa rece îi taie răsufierea și că mult timp nu va mai putea rezista.

Din fericire, Alioșa Koklov, un băiat de 12 ani, s-a apropiat de mal cu ciinele său, pentru a privi sloiurile. Printre ele l-a zărit pe Valeri, care, cu ultimele puteri, încerca să se mențină la suprafață, în timp ce curentul apei îl ducea tot mai departe. Alioșa a fugit la picioarele unui pod, un loc mai strîmt, în care, a calculat el, Valeri urma să se apropie mult de mal, a intrat în apă și, cu un mare efort, a reușit să-l apuce pe băiatul imprudent și să-l tragă la mal.

Abia atunci a observat că Valeri era imobil, doar buzele și pleoapele îi mai tremurau ușor. Alioșa a început să-i facă respirație artificială. Curînd o spumă și-a făcut apariția pe buzele lui Valeri. Nepuțindu-l duce singur, salvatorul a fugit după ajutor. Pe șosea, căpitanul Bitsencov, de la circulația rutieră, executa un control de rutină. La semnalele disperate ale lui Alioșa, el a oprit automobilul și, aflînd cele întîmplate, l-a adus în grabă pe Valeri la mașină, transportîndu-l la spital, unde, după patru ore de trudă, medicii l-au putut readuce la viață. La cîteva zile, căpitanul Bitsencov și Alioșa i-au putut face o vizită celui salvat de la înec, care le-a mărturisit că visează să devină... marinar.

MIHAI DIANU

În imagine: Alioșa, salvatorul lui Valeri, pe malul Desnei.

V

asul se numea „Sarimanok”. Era o ambarcație din lemn, cu pînze, fără nici o noutate tehnică față de planurile și materialele pe care le foloseau locuitorii Asiei de Sud-Vest în călătoriile lor de demult pe mările lumii. Cu vasul acesta urma să fie efectuată o călătorie lungă de 4 000 de kilometri, adică atît cît măsoară drumul albastru, pe ape, din Bali pînă la Madagascar.

Echipajul era format din șapte bărbați și o femeie, oameni experimentați, care mai înfruntaseră mările și oceanele. Aceștia erau: Bill McGreath, de treizeci și șapte de ani, fost căpitan în marina americană, navigatorul principal, Don King, fotograf, Albert Schaffu, antropolog, Sally Crook, bucătăreasă, apoi marinarii Robin Dany, Colin Putt, Steve Corrigan și Bob Hobman, acesta din urmă conducătorul expediției.

Dar din insula Bali pînă în Madagascar erau mii de mile... Visul trebuia transformat în realitate. La urma urmelor, în urmă cu o mie de ani drumul acesta fusese străbătut de locuitorii insulelor indoneziene și filipineze, practic și din insule mai îndepărtate, în ambarcații la fel

Cu „Sarimanok”
DIN BALI PÎNĂ ÎN
MADAGASCAR

de primitive și din același material ca „Sarimanok”.

Cu peste cinci mii de ani în urmă, navigatorii chinezi, trecînd prin mările Asiei de Sud, aduceau pînă la țărmurile Mării Mediterane scorțsoară, cuișoare și nucsoară. Pentru aceasta ei trebuiau să navigheze peste 18 000 km pe ambarcațiuni aproape identice cu „Sarimanok”. Pe drumul de întoarcere, de-a lungul țărmurilor

EMBLEME ALE CUTEZANȚEI

DIN BALI PÎNĂ ÎN MADAGASCAR

Africii de Vest, ei ajungeau pînă la Madagascar. Pe vremea aceea insula era nelocuită, dar, pentru că vegetația ei le amintea marinarilor de casă, unii s-au instalat acolo. Nu-i de mirare că pînă și astăzi parte din locuitorii insulei au chipuri asemănătoare celor ale locuitorilor din Asia de Sud-Vest.

„Sarimanok” avea să plece pe urmele vechilor navigatori, echipajul său vrînd să demonstreze prin aceasta că oamenii care au trăit înaintea erei noastre cunoșteau tehnica navigației și a construcției de ambarcații atît de bine încît au fost capabili să navigheze spre țărături aflate la mari, foarte mari depărțări.

Aceasta însemna că în timpurile acelea de demult, în afară de fenicieni, greci, romani, arabi și vikingi, și alte popoare stăpîneau arta construcției de ambarcații și a navigației,

ajungînd pînă în America, în Sudul Europei și chiar în regiunile de Vest ale Africii.

Prima mare problemă pe care ei au trebuit s-o rezolve a fost construirea navei. Vasele navigatorilor asiatici nu erau prea ușor de stăpînit, fiind lesne minate de vînturi. În Oceanul Indian, unde suflă adesea musonul, aceasta reprezenta o adevărată problemă.

Temerarii și-au construit o ambarcație lungă de 20 de metri, cu odgoanele din cînepă, iar pînzele țesute din fire de palmier. Coca navei a fost construită în sudul Filipinelor, dintr-un lemn foarte rezistent.

Vasul a fost lansat experimental la apă cu ajutorul a 150 de locuitori din insula Tawitawi. După puțin timp toate elementele construite din bambus au trebuit să fie schimbate, pentru că nu dădeau rezultatele scontate. După ce construirea ambarcației a fost terminată, echipajul a început să se antreneze

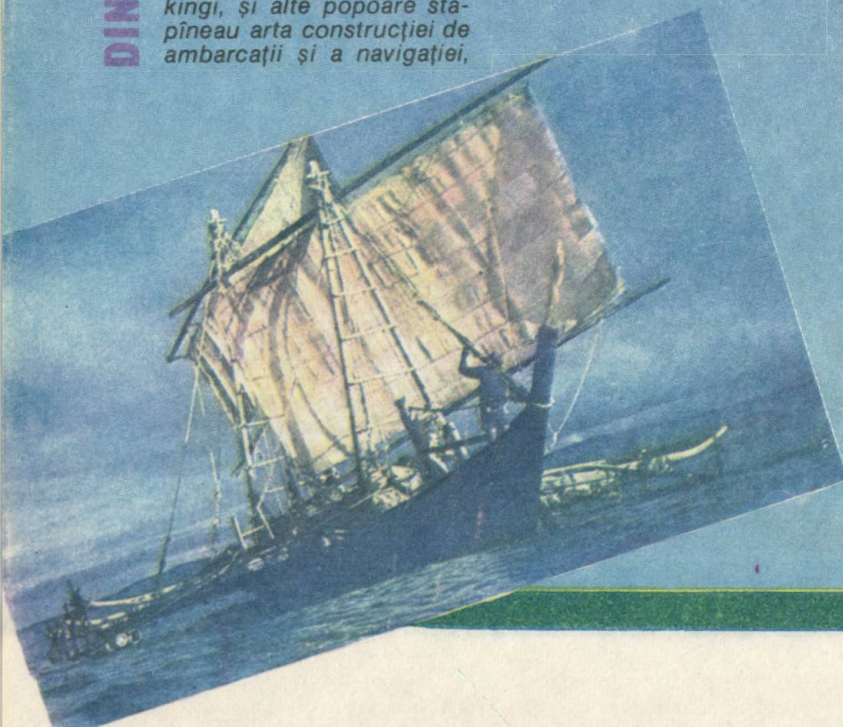
intens, în primul rînd pentru a se pune la curent cu elementele navigației tradiționale. Ei s-au pregătit, de asemenea, pentru a face față unor condiții foarte aspre.

Pentru că nu era sezon, bucătăreasa Sally a trebuit să procure ceea ce a găsit: carne uscată de balenă, banane uscate, mango, diferiți pești uscați, ouă și lămii, orez, ulei de soia, oțet de palmier și 80 kilograme zahăr de palmier. Mai aveau și carne de porc uscată și apă potabilă în ambalaje din coji de dovleac și ulcioare din lut ars. Adică ceea ce aveau și vechii navigatori.

LA DRUM!

„Sarimanok” a părăsit insula Bali condusă de o mulțime de vase pescărești. Cînd ambarcația s-a stabilizat pe valurile cceanului, Soarele era sus deasupra capetelor, iar razele lui străbăteau stratul limpede de apă, făcîndu-l transparent pînă la fundul nisipos. Nu a durat mult și țărutul a rămas doar o amintire frumoasă...

Cui i-ar fi trecut prin cap că în Oceanul Indian vor fi atîtea ploii? Pe o vreme aproape continuu ploioasă era foarte greu ca navigatorii să se orienteze după stele. O navă modernă s-ar fi orientat cu ajutorul aparaturii de bord. „Sarimanok” folosea însă busola solară, copie fidelă a instrumentelor folosite în urmă cu șase mii de ani.

Ploua fără încetare. Era frig și umezeală.

Dacă la fel o fi fost și în trecut, înseamnă să navigatorii asiatici erau foarte rezistenți. Lucrul cel mai grav era că ploaia umezește rezervele de hrană. Să gătești pe foc în vreme ce vasul e legănat tot timpul este o adevărată performanță. După două săptămîni de navigare spre insulele Cocos, jumătate din rezervele de hrană erau de nefolosit. Singurul lucru de care nu se plîngeau era apa. Apa potabilă, mai ales cea de ploaie. Căci ploua, ploua...

Poate părea ciudat, dar în rîndurile echipajului nu s-a găsit nici un singur peșcar! Cît a durat călătoria, navigatorii au reușit să prindă numai cinci pești! Noroc cu peștii „zburători” care se rătăceau în fiecare noapte pe ambarcație!

Rupînd din timpul rezervat odihnei, echipajul a trebuit să lupte pentru a da peste bord 700 000 de litri de apă!

Prima escală neprevăzută a avut loc în Insulele Cocos, întrucît încă în cea de-a treia zi de la plecare un membru al echipajului s-a îmbolnăvit grav. El a trebuit să sufere 13 zile și nopți, în vînt și ploaie pînă să ajungă pe uscat, scăpînd cu viață numai datorită condiției fizice excelente, la care au contribuit și cele două expediții în

Antarctica la care participase.

Au rămas cu toții acolo 19 zile, timp în care și-au completat rezervele și au făcut reparațiile necesare.

Din Insulele Cocos au plecat direct spre Madagascar, dar după 12 ore de plutire pînza principală s-a deteriorat atît de grav încît părea de nereparat. Pînza de rezervă era udă și nu putea fi întinsă. Ploua cu găleata...

Navigatorii erau pe cale să-și piardă speranța. Cine le-ar fi putut veni în ajutor? Temerara lor expediție părea sortită eșecului.

Vîntul puternic a abătut mult ambarcația de la traseul stabilit. Cînd bătea din față, reducea mult viteza de înaintare. Au fost zile cînd au parcurs numai 200 km. Din cauza vîntului și a lipsei de orientare, mai tîrziu aveau să constate că se abătuseră cu 3 grade latitudine, ceea ce însemna că se îndepărtaseră cu circa 2 000 km de țelul călătoriei, portul Diego Suarez.

În cea de a 50-a zi de la

plecare, norul negru din fața lor s-a transformat pe neașteptate în... insula Madagascar! Dar vasul era atît de deteriorat încît nu a putut ajunge pînă la țarm pentru a ancora. Peste noapte valurile au dus din nou ambarcația în larg, situație în care a fost nevoie să se recurgă la... tehnica modernă, lansîndu-se în eter un S.O.S.

Le-a venit în ajutor un vas de coastă, care i-a remorcat pînă în portul Mayotte. Echipajul era epuizat, dar tot a mai găsit resurse pentru a se bucura de izbîndă.

Reușise să demonstreze lumii întregi că fără tehnică modernă, numai cu mijloacele pe care le aveau la îndemînă popoarele antice, pot fi parcurse drumuri lungi pe apă, înfruntînd furtuni, vînturi și învingîndu-și slăbiciunile proprii.

De la plecare trecuseră 50 de zile, dintre care în 47 a plouat fără încetare!

NICOLAE NICOARĂ

ASCENSIUNE PE „Muntele Sălbatic”

Cu o oră înainte de miezul nopții a început să ningă. Zăpada care cădea din văzduh era feerică, tăcută, amenințătoare. Ghemuit în adăpostul relativ pe care îl oferea cortul, James Whittaker, conducătorul unei expediții americane de alpiști, simțea cum își pierde ultima speranță. Cortul era suspendat pe o creastă la altitudinea de 6 690 m, pe picul cunoscut sub denumirea de K2, aflat în lanțul muntos Karakoram din Pakistan. Pe pantele care se înălțau mult deasupra cortului, patru membri ai expediției își făcuseră tabăra chiar sub vîrf, pregătiți pentru asaltul final. În aceste clipe, o furtună de zăpadă le-ar fi periclitat nu numai victoria, ci poate și viețile. Condițiile meteorologice îngreunaseră de la început ascensiunea, mult mai mult decît dificultățile traseului. În cele două luni care trecuseră de cînd tabăra de bază fusese amplasată la poalele lui K2, violente furtuni de vară măturaseră muntele, imobilizînd expediția aproape jumătate din timp și determinînd-o, astfel, să se găsească în mare întîrziere față de programul propus. Acum, în septembrie, situația era critică. Hrana, combustibilul și — mai presus de toate — rezistența oamenilor scăzuseră în mod vertiginos. Numai vremea bună putea deschide drumul spre vîrf.

Deși Everest este mai înalt cu 223 m, K2, avînd 8 475 m, este un munte mai dificil și mai periculos de escaladat. Printre dificultăți se numără furtunile violente care se abat peste versanții lui K2 cu zăpadă în timpul verii, singura perioadă care permite ascensiunile. Mai mult decît atît, pantele lui K2 sînt, în general, mai abrupte decît acelea ale Everestului, prezentînd un risc mai pronunțat de producere a avalanșelor. De asemenea, în po-

fida zăpezii, K2 este un fel de deșert la mare altitudine, cu foarte puțină umezeală în atmosfera înconjurătoare. Extrema uscăciune, altitudinea mare și necesitatea de a respira în ritm intens le provoacă alpiștilor o acută deshidratare, stare care duce la pierderea puterilor.

Atît munții Karakoram cît și munții Himalaya sînt adversari formidabili. În medie, un explorator din douăzeci se pierde aici din cauza accidentelor, îmbolnăvirii sau extenuării. Nu e de mirare deci că, înaintea acestei expediții americane, numai două expediții — una italiană, în 1954, și una japoneză, foarte numeroasă, în 1977, — au mai reușit să escaladeze K2. Din 1953, cînd o altă expediție a eșuat în urma unei furtuni care a durat 12 zile, K2 a fost numit „Muntele Sălbatic”.

O ascensiune la mare altitudine cere planificare riguroasă, experiență, cunoaș-

terea terenului și trasee de aprovizionare adecvate, precum și mulți factori imposibil de planificat.

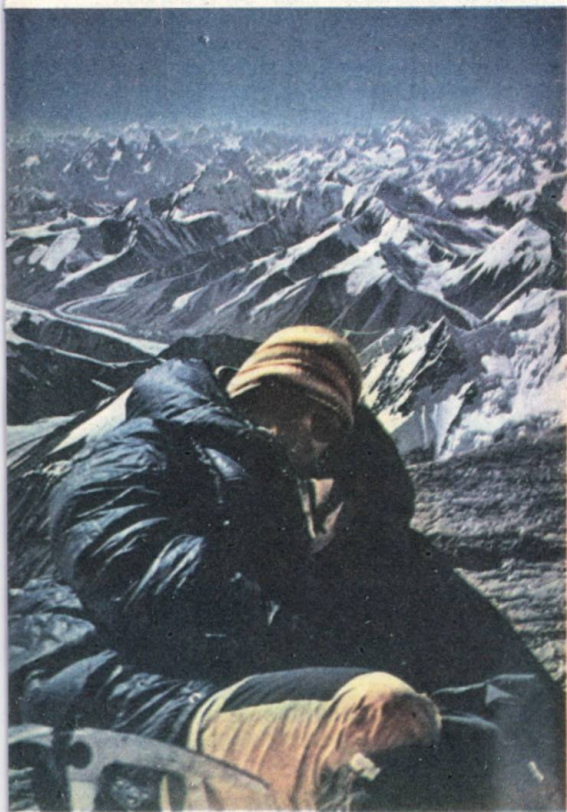
Expediția condusă de James Whittaker a ajuns în Pakistan la mijlocul lunii iunie. În următoarele trei săptămîni, cu ajutorul a 350 de cărăuși locali, au fost transportate nouă tone de echipament și provizii pe o distanță mai mare de 160 km, de la Baha, unde se oprește șoseaua, pînă la poalele lui K2. Aici, în ziua de 5 iulie, pe ghețarul Godwin-Austen a fost stabilită tabăra de bază. Vremea era schimbătoare, zilele senine alternînd cu sălbătice furtuni de zăpadă.

Ascensiunea a început. De la tabăra de bază, alpiștii au urcat pînă la poalele crestei de nord-est a lui K2, unde a fost amenajată tabăra nr. 1, la altitudinea de 5 400 m. În continuare, traseul urca pe creasta de nord-est, traversînd pante abrupte cu unghiuri de pînă la 65 de grade, multe dintre acestea fiind acoperite cu gheață sau cu straturi de zăpadă în care te puteai afunda pînă la piept. Există un serios pericol de avalanșă.

Pe lîngă escaladarea propriu-zisă, cei 14 alpiști erau obligați să-și transporte

și proviziile, deoarece, din cei 350 de cărăuși, păstrasera numai patru localnici din Hunza, care mai făcuseră ascensiuni la mare altitudine. Tabăra nr. 2 a fost stabilită la 6 060 m înălțime. Unele echipe se ocupau cu transportul proviziilor, în timp ce altele deschideau drumul ce urma să fie parcurs. În cinci zile s-a ajuns la altitudinea de 6 690 m, unde a fost instalată tabăra nr. 3. Aici, vremea nefavorabilă a ținut expediția blocată timp de opt zile. Furtuni fără de sfîrșit au biciuit muntele, ninsoarea intensă împiedicînd vizibilitatea.

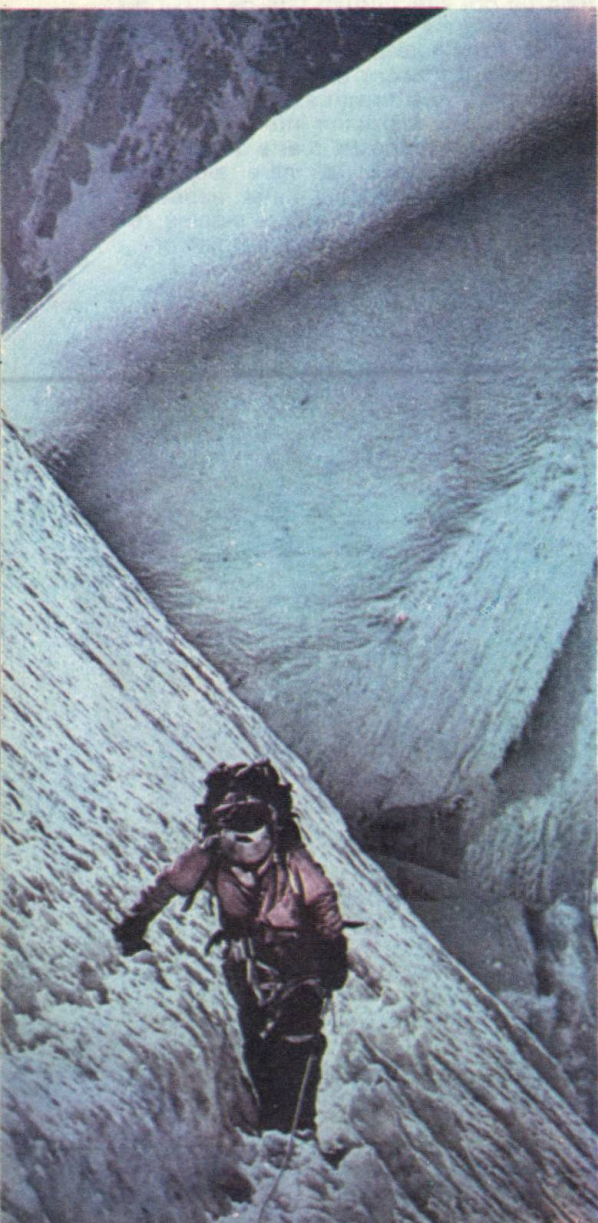
Dincolo de tabăra nr. 3, traseul trecea de-a lungul unei creste expuse vînturilor, foarte îngustă, mărginită într-o parte și în alta de cîte o prăpastie foarte adîncă. Așteptarea prelungită la mare altitudine poate însemna sfîrșitul unei expediții. Fiecare zi petrecută în tabără macină rezistența fizică și psihică a alpiștilor și

EMBLEME ALE CUTEZANȚEI

necesită aducerea unor provizii suplimentare — nu doar de la tabăra anterioară, ci, în etape, tocmai de la tabăra de bază. Sarcina reprovizionării răpește echipei energia vitală, care nu mai poate fi dobândită la mare altitudine.

În dimineața zilei de 30 iulie vremea s-a îmbunătățit, creasta a fost traversată în patru zile și tabăra nr. 4 a fost organizată la altitudinea de 6 840 m. Săptămîna care a urmat a fost grea. Furtunile au reînceput. Vîntul sufla cu puterea unui uragan, iar căile de acces erau mereu acoperite de zăpadă. În ziua de 5 august furtuna a fost atît de intensă încît alpinişti au fost nevoiţi să evacueze tabăra. Apoi vremea a revenit la normal. În ziua de 19 august a fost instalată tabăra nr. 5, la altitudinea de 7 560 m. De aici se deschideau două trasee posibile spre vîrf: unul deschis de o expediție poloneză, nereuşită, în 1976, pe versantul de nord-est, celălalt, urmat de expediția italiană, victorioasă, în 1954, și de cea japoneză, în 1977, cunoscut sub numele de traseul Abruzzi. Pentru asaltul final asupra lui K2 au fost stabilite două echipe a cîte doi alpinişti fiecare și s-a preconizat să fie urmate, concomitent, ambele trasee. Calendarul expediției indica ziua de 5 septembrie. Numai vremea bună mai putea deschide drumul spre vîrf.

Noaptea, începută cu ninsoare, s-a terminat cu un cer înnelat. La ora 4 și 30 de minute, în dimineața zilei de 6 septembrie, cei din tabără au văzut, cu ajutorul binoclului, două siluete microscopice care avansau pe traseul Abruzzi. La ora 17 și 20 de minute, în aceeași zi, cei doi alpinişti au ajuns pe K2. Unul dintre ei, care nu folosise aparatul de oxigen, a coborît imediat. Celălalt, care utilizase oxigenul, a mai rămas pentru a fotografia și a depune o listă microfilmată ce cuprindea numele a aproximativ 4 000 de persoane care sprijiniseră realizarea expediției. Întîrziind prea mult, el nu a mai putut coborî pe întuneric și a fost nevoit să-și petreacă noaptea de K2, o experiență deosebit de dificilă dacă luăm în considerare temperatura de -22°, vînturile cu viteze de 80 km pe oră, deshidratarea, precum și faptul că alpinistul nu avea sac de dormit sau cort. Au existat momente de mare pericol, dar a supraviețuit, nealterată, și speranța. Dimineața, alpinistul a coborît, iar pe drum s-a întîlnit cu cea de-a doua echipă de asalt a lui K2, care abandonase traseul inițial, izbutind escaladarea tot pe traseul Abruzzi.

Ascensiunea pe „Muntele Sălbatic” a reușit. Trei dintre cei patru alpinişti care au atins vîrfurile K2 au făcut escaladarea fără să folosească oxigen. Fiecare ascensiune la mare altitudine, fie că este prima de acest fel, fie că nu, adaugă noi elemente cunoașterii umane.

PICĂTURI DIN „BIOGRAFIA” APEI

Mașina hidrologică a Terrei își reglează eternul ciclu pe verticală, de la sfera Pământului spre atmosferă și de la atmosferă la Pământ, datorită energiei solare. Ascensorul apelor urcă și coboară continuu. 70 000 km cubi de apă se evaporă într-un singur an de pe uscat, prin evaporarea și „transpirația” riurilor și fluvior, a lumii vegetale și animale. Supercontinentul albastru — mările și oceanele Terrei — contribuie la acest ciclu cu 550 000 km cubi pe an. Din norii atmosferei cade anual pe Pământ aceeași cantitate de apă, sub forma ploilor: 440 000 km cubi pe suprafața oceanelor și 110 000 km cubi pe continente, de unde fluviile o duc în mări, iar solul o depozitează în pânzele freatice pentru alimentarea izvoarelor.

Se estimează că pe glob se află 1 359 000 000 km cubi de apă, ceea ce face din Pământ o planetă a vieții. Cea mai mare parte — 97,5% — se află în mările și oceanele lumii și numai 2,5% este apă potabilă. În circuitul ei permanent în atmosferă, sol și subsol, se păstrează un

echilibru stabil, ceea ce face ca epuizarea disponibilităților să nu constituie în mod normal o problemă. Ar fi, însă, suficientă o dereglare — secarea tuturor izvoarelor și rămânerea apelor freatice în

PICĂTURI DIN „BIOGRAFIA” APEI

subsol, de pildă — pentru ca întreaga cantitate de apă dulce existentă pe Terra să fie epuizată în 14 zile... Dar această situație poate fi întâlnită numai în ipoteze.

A fost calculată cantitatea de apă biologică din organismele vii, care pînă acum nu a fost inclusă în statistici și care se ridică la 1 120 km cubi. Apa se regăsește în proporție de 78% în cartofi, 97,66% în castraveți, 75,3% în struguri. Cantitatea de apă consumată de copaci este imensă. De pildă, plopii de pe o suprafață de 250 de hectare absorb într-un an o cantitate de apă suficientă pentru aprovizionarea unui oraș cu o populație de 25 000 de locuitori! Cea mai mare cantitate de apă aflată în atmosferă provine din transpirația vegetației. O varză mijlo-

cie transpiră un litru de apă pe zi, iar un arbore mare — 206 litri!

Apa potabilă pe care o beau cercetătorii de la observatorul antarctic sovietic „Vostok” este aceeași pe care au băut-o strămoșii noștri acum două veacuri! Această precizare este cuprinsă într-un reportaj scris de un ziarist care a vizitat stațiunea și care povestește despre modul în care temerarii polului își asigură apa potabilă. Exploratorii au instalat un puternic termoelement electric la o adîncime de zece metri în masa glaciară, de unde sînt pompat 70 tone de apă dulce în 24 de ore. Ei au calculat că apa pe care o extrag a fost obținută din precipitațiile atmosferice căzute în urmă cu 200 de ani.

PICĂTURI DIN „BIOGRAFIA“ APEI

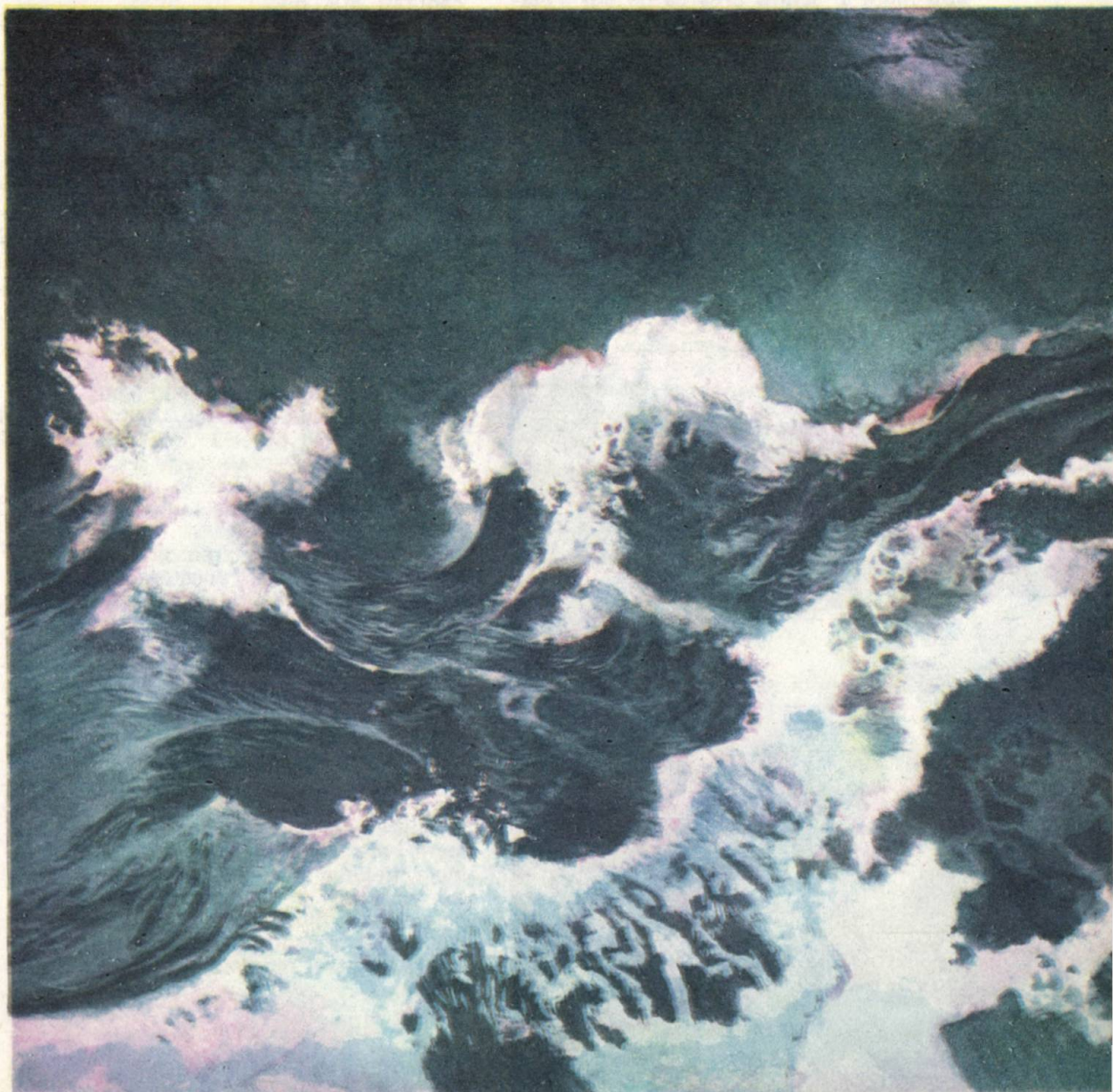
Un litru de apă conține un număr de molecule egal cu numărul de kilograme al întregului glob pământesc, iar un nor mijlociu cântărește 300 000 de tone. O picătură de apă cu diametrul de un milimetru conține circa 17 miliarde de neutroni. O singură picătură de apă poate să conțină 50 milioane de bacterii. Apa potabilă cea mai curată conține cam 100 bacterii „bănale“ pe cm cub.

Recordul debitului de apă pe glob îl deține fluviul Amazon (America de Sud). Pe Amazon se scurg 120 000 mc de apă pe secundă. Tot Amazonul este fluviul cu cel mai mare bazin fluvial din lume, avînd o suprafață de circa 7 050 000 kmp. Amazonul transportă anual spre ocean 3 120 kmc de apă. Pe locul următor se si-

tuează fluviul Congo, iar pe locul al treilea — Gangele. Un amator de calcule extravagante a socotit că, dacă toate oceanele de pe Pămînt ar seca, iar pentru umplerea lor s-ar folosi numai fluviul Amazon, ar fi necesari 345 000 de ani!

Unul dintre cele mai mari rezervoare de apă dulce din lume este lacul Baikal din U.R.S.S. Volumul acestui lac alimentat de 336 de riuri este de 23 000 kmc. Baikalul are 660 km lungime și este cel mai adînc lac din lume: 1 620 m. În apele sale trăiesc 1 200 specii de animale și 700 de specii de plante. Anual pe lacul Baikal cad 9 kmc de apă.

Pentru a se realiza cantitatea de apă existentă în subsolul Pămîntului, ar fi ne-

PICĂTURI DIN „BIOGRAFIA“ APEI

cesar să se adune debitul de apă al tuturor fluviilor din lume timp de 132 de ani!

Energia izbiturii unui singur val, măsurată de-a lungul coastei de vest a Franței, este de 75 milioane de cai putere!

Orice volum de apă, fie că este un ocean, fie că poate fi cuprins într-o lingură, posedă o pătură superficială cu proprietăți uimitoare. Apa din acest „strat“ nu îngheață la zero grade, are o altă viscozitate decât restul și o conductibilitate electrică superioară. După cercetările Institutului de fizică teoretică al Academiei de științe din Ucraina, structura perturbată a apei, așa cum se prezintă ea în această pătură superficială, deschide posibilități inedite pentru extragerea metalelor din apa mării și pentru crearea de noi instalații de desalinizare, mai eficiente.

Se apreciază că în apa mărilor și oceanelor se găsesc, sub forma de săruri dizolvate, următoarele cantități de elemente: 2 000 000 de tone de aur, 37 000 000 de tone de argint, 100 000 000 de tone de

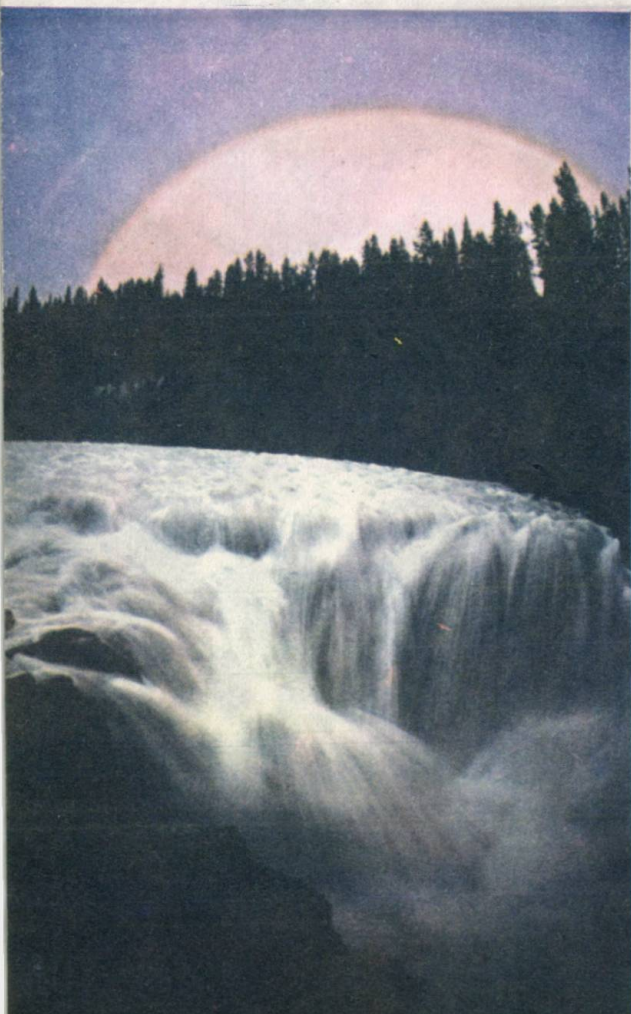

cupru și 1 200 000 000 de tone de mangan, pe lângă alte elemente existente în cantități mai mici.

Un milion mc de apă dulce se produc zilnic în lume prin desalinizarea apei de mare. Cele mai mari instalații de desalinizare produc: 100 000 mc/zi (Kuweit); 35 000 mc/zi (Antilele mici); 1 000—7 000 mc/zi (Venezuela). Orașul Sevchenko (U.R.S.S.) este unul din puținele orașe ale lumii unde se trăiește în întregime pe seama apei dulci obținută din apă sărată de mare. Desalinizatorul atomic de aici (primul în lume!) produce în 24 de ore 120 000 mc de apă pentru necesitățile orașului și ale locuitorilor lui.

Specialiștii sovietici au stabilit că apa magnetizată are, în multe domenii, efecte de-a dreptul miraculoase. Astfel, ea stimulează foarte puternic dezvoltarea culturilor agricole, accelerează desfășurarea proceselor tehnologice în industria chimică, îmbunătățește calitățile materialelor sintetice și ale betonului; folosită în cazane, împiedică formarea de depuneri pe pereții interiori ai acestora, epurează apele reziduale. Pe de altă parte, irigarea terenurilor sărăturoase cu apă magnetizată permite desalinizarea lor; în fine, soluțiile magnetizate pot fi utilizate și la recuperarea unor piese oxidate care intră în componența diferitelor mașini, iar în industria textilă, dizolvarea în apă magnetizată reduce consumul de coloranți de câteva ori.

Dintotdeauna s-a considerat că apa de mare este dăunătoare plantelor. Însă în India, Italia și alte câteva țări, grîul și ovăzul, cartoful și alte plante se dezvoltă bine udate fiind cu apa de mare. Mai mult decât atât, după un astfel de procedeu de irigare, plantele suportă mai ușor seceta.

PICĂTURI DIN „BIOGRAFIA“ APEI

În China se consideră, prin tradiție, că apa de băut este de mai multe calități. Apa de munte este cea mai bună, urmată fiind de apa de riu și apa de fântină.

În vremuri de demult, crescătorii de vite nomazi construiau în deșerturile Asiei Centrale așa — numitele sardob — construcții simple pentru colectarea și păstrarea apei provenite din ploii și zăpezi; ele constau din gropi și umbrare care le fereau de soare. În ele se strîngeau 3—5 000 mc de apă. În prezent, în Turkmenia, pentru alimentarea cu apă a pășunilor, au fost refăcute străvechile sardobe.

Cea mai veche mașină cunoscută în lume se numește dălu, un aparat folosit de sumerieni cu 3 000 de ani înainte de era noastră pentru transportul apei.

Oricine știe că fără o bună provizie de apă dulce nici o navă nu poate ieși în largul mării. Dar o călătorie poate dura mult, iar apa — ca orice produs — se poate... strica! Specialiștii nu au întârziat să găsească o soluție originală pentru înălțurarea acestui impediment: după ce se fierbe de mai multe ori, apa este trecută prin filtre, apoi închisă în cutii vidate. Aceste „conserve“ neobișnuite se expediază în porturi, pentru a fi imbarcate la bordul navelor gate să ridice ancora.

În Sahara cade, într-un secol, mai puțină apă decît la București într-un singur an. Volumul total de apă distribuit în București (875 litri pe locuitor/zi) situează capitala noastră pe un loc de frunte între orașele lumii.

La New York cerința zilnică este de 4 milioane mc de apă, iar la Moscova se debitează pînă la 5,5 milioane mc de apă în 24 de ore. Dacă țevile apeductului prin care vine apa în casele moscoviților s-ar așeza cap la cap într-un singur șir, lungimea lor ar depăși jumătatea distanței dintre Moscova și New York.

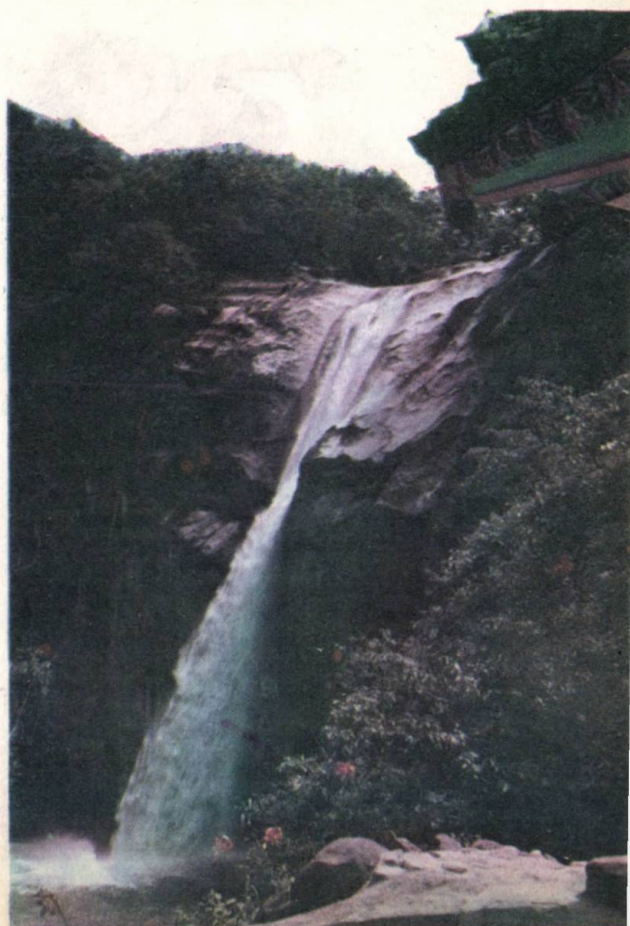
A bate apa în piuă nu este întotdeauna o pierdere de vreme! Cu condiția, firește, să se folosească, așa cum fac oamenii de știință estonieni, un dezintegrator — un fel de moară cu rotoare, care se învîrtesc cu mare viteză. S-a constatat că, în apa „bătută“, păstrăvul, bunăoară, crește mai repede, că din fiecare sută de boabe de icre de păstrăv ies nu cincizeci, ci nouăzeci de alevini, iar plantele se dezvoltă mai bine. Care e secretul? Se presupune că, în condiții normale, moleculele de apă formează un fel de lanțuri, care, cu

timpul, se lungesc. Pe măsură ce „îmbătrînește“, apa pătrunde mai greu în țesuturile plantelor și animalelor. Cu milioane de ani în urmă, cînd Pămîntul era bîntuit de uragane, apa conținea mai multă energie. Probabil că instalația de dezintegrare „întinerește“ apa, distrugînd lanțurile de molecule.

În insulele Canare, unde apa potabilă este destul de rară, ea se obține din aer. Pe versanții munților s-au construit platforme înclinate din beton, pe care se strînge roua nopților, scurgîndu-se apoi prin uluci betonate direct în rezervoare. Pare neverosimil, dar canarienii își întrețin plantațiile de bananieri și portocali cu această rouă!

Apa se poate produce folosindu-se ca „materie primă“ aerul. Marguerite Aregger din Elveția a inventat prima instalație cu ajutorul căreia poate produce 5 l de apă din aer, în numai 12 minute.

O nouă tehnică de purificare a apei, ieftină și eficientă, a fost pusă la punct în Australia. Cunoscută sub numele de si-rofloc, tehnica este aplicată la nivel industrial (între altele, au fost construite două

PICĂTURI DIN „BIOGRAFIA“ APEI

uzine, în Australia de Vest — cu o capacitate de 35 de megalitri — și în Tasmania — cu o capacitate de 20 de megalitri). Sirofloc folosește mici particule de magnetit pentru a elimina impuritățile din apă; acestea sînt atrase de forțele electrostatice pe magnetit. Impuritățile se adună în grămezi și pot fi ușor îndepărtate. Uzinele convenționale de purificare a apei folosesc floculanți (de exemplu alaunul); procesele sînt mai lente și mai puțin eficiente; în plus, pretind mari bazine de sedimentare. Magnetitul este recuperat prin curățirea sedimentelor cu ajutorul unor separatori magnetici și prin spălarea cu substanțe alcaline.

Apa care se află în minusculul lac Erral (Irlanda) este atît de bogată în carbonat de sodiu încît femeile spală rufele în lac fără să mai folosească săpun sau detergenți.

Există apă care nu fierbe și nu îngheață! Este vorba de o apă care este de 15 ori mai viscoasă și de 1,4 ori mai densă decît cea obișnuită. Ea se evaporază la 500° Celsius iar la 800° se lichefiază, înghețînd la 40° C. Această substanță, desco-

stingerea incendiilor: jetul de apă viscoasă se poate dirija mult mai ușor și precis, ba chiar se poate pulveriza dintr-un elicopter, căzînd vertical, fără riscul de a fi antrenat de vînt în afara zonei care interesează.

Există o apă cu formula H_2O_{18} , adică o apă care conține oxigen 18 în loc de oxigen 16, ca de obicei, care este mult mai comun. Ea se fabrică într-o întreprindere specială norvegiană, este destinată numai cercetării științifice și costă nici mai mult nici mai puțin decît 95 000 de dolari litrul.

Cu ajutorul sateliților artificiali ai Pămîntului a putut fi stabilită și masa de gheață a Terrei. Dacă s-ar topi toată gheața aflată la Polul Sud, apa rezultată ar putea alimenta toate fluviile lumii timp de 800 de ani.

perită de savantul sovietic Boris V. Deriagin, conține bor, siliciu, calciu, azot și sulf. Impuritățile explică de altfel temperaturile joase la care îngheață această apă.

Cercetătorii canadieni au pus la punct un procedeu de obținere a unei ape viscoase, avînd consistența uleiului de motor. Ea se poate obține prin adăugarea în apa obișnuită a cîtorva picături dintr-un derivat de celuloză: hidroxidul de etil-celuloză. Cea mai mare utilizare o are la

